

UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI
BABEȘ-BOLYAI TUDOMÁNYEGYETEM
BABEȘ-BOLYAI UNIVERSITÄT
BABEȘ-BOLYAI UNIVERSITY

TRADITIO ET EXCELLENTIA

FACULTATEA DE GEOGRAFIE
STR. CLINICILOR NR. 5-7
CLUL-NAPOCA, 400006
TEL: 0264-596116, FAX: 0264-597988
GEOGR@UBBCLUJ.RO
HTTPS://GEOGRAFIE.UBBCLUJ.RO

CONSILIUL JUDEȚEAN
BISTRIȚA-NĂSĂUD

CIF: 4347550, Municipiul Bistrița,
Piața Petru Rareș, Nr.1 CP.420080,
Tel: (40) 263/213657, Fax:
0263/214750, www.portalbn.ro
E-mail: cjbn@cjbn.ro

JUDEȚUL
BISTRIȚA
NĂSĂUD

Poarta Transilvaniei

PLANUL DE AMENAJARE A TERITORIULUI JUDEȚEAN BISTRIȚA-NĂSĂUD

**ETAPA I – ANALIZA ȘI PROGNOZA EVOLUȚIEI DEZVOLTĂRII TERITORIALE A
JUDEȚULUI BISTRIȚA-NĂSĂUD. DIAGNOZA STADIULUI DE DEZVOLTARE
TERITORIALĂ A JUDEȚULUI BISTRIȚA-NĂSĂUD
VOLUMUL I.2. STUDII DE FUNDAMENTARE CU CARACTER ANALITIC ȘI
PROSPECTIV**

**Livrabil I.2.1.4. – STUDIU DE FUNDAMENTARE PRIVIND ZONIFICAREA
TERITORIULUI ȘI CONTEXTUL TERITORIAL INTERJUDEȚEAN, REGIONAL,
NAȚIONAL**

TABEL DE RESPONSABILITĂȚI

LIVRABIL I.2.1.4. – STUDIU DE FUNDAMENTARE PRIVIND ZONIFICAREA TERITORIULUI ȘI CONTEXTUL TERITORIAL INTERJUDEȚEAN, REGIONAL, NATIONAL

DENUMIRE PROIECT	Elaborarea Planului de Amenajare a Teritoriului Județean Bistrița-Năsăud	
ETAPA și FAZA PROIECT	ETAPA 1 – Analiza și prognoza evoluției dezvoltării teritoriale a Județului Bistrița-Năsăud. Diagnoza stadiului de dezvoltare teritorială a Județului Bistrița-Năsăud	
ACHIZITOR	CONSILIUL JUDEȚEAN BISTRIȚA-NĂSĂUD Piața Petru Rareș, Nr. 1, Municipiul Bistrița, Jud. Bistrița-Năsăud	
RESPONSABIL PROIECT DIN PARTEA ACHIZITORULUI	Arh. Cristina-Annamaria KEREKES Arhitect Șef al Județului Bistrița-Năsăud	
ȘEF PROIECT COMPLEX	NUME	SEMNĂTURĂ
	Șef lucr. dr. geogr.-urb. Ciprian MOLDOVAN Expert RUR, simbol B, C, C1, F1, F3, F5, G2, G9	
CONSULTANT ȘTIINȚIFIC	Acad. prof. univ. dr. geogr.-urb. BENEDEK Jozsef Expert RUR, simbol B, C, F1, F2, F3, F5, G2, G9	
ELABORATOR LIVRABIL	NUME	SEMNĂTURĂ
	Dr. econ.-urb Marius CRISTEA Expert RUR, simbol F2, G4	
RESPONSABIL GIS	NUME	SEMNĂTURĂ
	Conf. univ. dr. geogr.-urb Titus-Cristian MAN Expert RUR, simbol B, C, C1, F1, F3, F5, G2, G9 Drd. Cosmina-Daniela URSU	
DATA	Septembrie 2025	

CUPRINS

CUPRINS	2
1. DELIMITAREA OBIECTIVULUI STUDIAT	5
2. ANALIZA CRITICĂ A SITUAȚIEI EXISTENTE	6
2.1. Zonificarea teritoriului	6
2.2. Contextul teritorial interjudețean, regional și național	51
3. EVIDENȚIEREA DISFUNȚIONALITĂȚILOR ȘI PRIORITĂȚI DE INTERVENȚIE.....	66
3.1 Disfuncționalități	66
3.2 Priorități de intervenție.....	67
4. PROPUNERI DE ELIMINARE / DIMINUARE A DISFUNȚIONALITĂȚILOR	69
5. PROGNOZE, SCENARII SAU ALTERNATIVE DE DEZVOLTARE	73
5.1 Prognoze.....	73
5.2 Scenarii / alternative de dezvoltare	75
SURSE BIBLIOGRAFICE.....	77

LISTĂ TABELE

Tabel 2.1 MODUL DE UTILIZARE AL TERENURILOR DE LA NIVELUL UAT-URILOR DIN JUDEȚUL BISTRIȚA-NĂȘĂUD, PE PRINCIPALELE DESTINAȚII	12
Tabel 2.2 TERENURILE (HA) DIN JUDEȚUL BISTRIȚA-NĂȘĂUD, DUPĂ MODUL DE UTILIZARE ȘI FORMA DE PROPRIETATE.....	14
Tabel 2.3 SUPRAFAȚA AGRICOLĂ ȘI FORESTIERĂ (HA), FUNCȚIE DE TIPUL DE PROPRIETATE, LA NIVELUL UAT DIN JUDEȚUL BISTRIȚA-NĂȘĂUD	14
Tabel 2.4 DINAMICA SUPRAFEȚELOR AGRICOLE LA NIVEL DE UAT, ÎN PERIOADA 1990-2014	22
Tabel 2.5 MODUL DE UTILIZARE AL TERENURILOR LA NIVEL DE UAT, ÎN ANUL 2014.....	26

LISTĂ FIGURI

Fig. 2.1 STRUCTURA TERENURILOR (HA) DUPĂ DESTINAȚIE, LA NIVELUL JUDEȚELOR DIN REGIUNEA DE DEZVOLTARE NORD-VEST	7
Fig. 2.2 REPARTIȚIA (HA) TERENURILOR AGRICOLE PE CLASE DE CALITATE ÎN ANUL 2023	8
Fig. 2.3 BILANȚUL TERITORIAL AL JUDEȚULUI BISTRIȚA-NĂȘĂUD	9
Fig. 2.4 SUPRAFEȚELE CU DESTINAȚIE AGRICOLĂ DIN JUDEȚELE REGIUNII NORD-VEST, DUPĂ MODUL DE UTILIZARE	9
Fig. 2.5 SUPRAFEȚELE CU DESTINAȚIE NEAGRICOLĂ DIN JUDEȚELE REGIUNII NORD-VEST, DUPĂ MODUL DE UTILIZARE	10
Fig. 2.6 DISTRIBUȚIA TERITORIALĂ A SUPRAFEȚELOR CU DESTINAȚIE AGRICOLĂ DIN JUDEȚUL BISTRIȚA-NĂȘĂUD.....	11
Fig. 2.7 UAT DIN JUDEȚUL BISTRIȚA-NĂȘĂUD CARE INTRĂ ÎN CATEGORIA ZONELOR RURALE DEFAVORIZATE.....	18
Fig. 2.8 DINAMICA MODULUI DE UTILIZARE A TERENURILOR DIN JUDEȚUL BISTRIȚA-NĂȘĂUD, ÎN PERIOADA 1990-2014	19
Fig. 2.9 DINAMICA SUPRAFEȚELOR INTRAVILANE DIN LOCALITĂȚILE URBANE ALE JUDEȚULUI BISTRIȚA-NĂȘĂUD , ÎN PERIOADA 1993-20	21
Fig. 2.10 STADIUL IMPLEMENTĂRII PROGRAMULUI NAȚIONAL DE CADASTRU SISTEMATIC ÎN JUDEȚUL BISTRIȚA-NĂȘĂUD, ÎN ANUL 2025	25
Fig. 2.11 DISTRIBUȚIA TERITORIALĂ A SUPRAFEȚELOR CU VEGETAȚIE FORESTIERĂ	31
Fig. 2.12 DISTRIBUȚIA TERITORIALĂ A SUPRAFEȚELOR OCUPATE DE TERENURI ARABILE.....	33
Fig. 2.13 DISTRIBUȚIA TERITORIALĂ A SUPRAFEȚELOR OCUPATE CU LIVEZI	35
Fig. 2.14 DISTRIBUȚIA TERITORIALĂ A SUPRAFEȚELOR OCUPATE CU FÂNEȚE ȘI CULTURI COMPLEXE.....	37
Fig. 2.15 DISTRIBUȚIA TERITORIALĂ A SUPRAFEȚELOR OCUPATE CU PĂȘUNI SECUNDARE	39
Fig. 2.16 DISTRIBUȚIA TERITORIALĂ A SUPRAFEȚELOR OCUPATE DE APE	41
Fig. 2.17 DISTRIBUȚIA TERITORIALĂ A SUPRAFEȚELOR OCUPATE DE CONSTRUCȚII	43
Fig. 2.18 DISTRIBUȚIA TERITORIALĂ A SUPRAFEȚELOR DE TEREN INCLUSE ÎN SITURI NATURA 2000	45
Fig. 2.19 INDICELE POTA (PROCENTUL DE OCUPARE A TERITORIULUI ADMINISTRATIV)	48
Fig. 2.20 INDICELE PITA (PROCENTUL TERITORIULUI INTRAVILAN DIN TERITORIUL ADMINISTRATIV)	50
Fig. 2.21 DINAMICILE TERITORIALE DE LA NIVELUL REGIUNII DE DEZVOLTARE NORD-VEST.....	52
Fig. 2.22 ZONA URBANĂ FUNCȚIONALĂ A MUNICIPIULUI BISTRIȚA.....	54
Fig. 2.23 ZONA URBANĂ FUNCȚIONALĂ A ORAȘULUI BECLEAN	55
Fig. 2.24 ZONA URBANĂ FUNCȚIONALĂ A ORAȘULUI NĂȘĂUD	56
Fig. 2.25 ZONELE URBANE FUNCȚIONALE DIN JUDEȚUL BISTRIȚA-NĂȘĂUD.....	57

Fig. 2.26 UAT DIN COROANA I ȘI II A MUNICIPIULUI BISTRIȚA CARE AR PUTEA INTRA ÎN COMPONENTA ZONEI METROPOLITANE	59
Fig. 2.27 UAT COMPONENTE ALE ADI PENTRU SERVICII DE ALIMENTARE CU APĂ ȘI CANALIZARE ÎN JUDEȚUL BISTRIȚA-NĂȘĂUD	61
Fig. 2.28 UAT COMPONENTE ALE ADI PENTRU GESTIONAREA INTEGRATĂ A DEȘEURILOR MUNICIPALE ÎN JUDEȚUL BISTRIȚA-NĂȘĂUD	63
Fig. 2.29 COMPONENTA GRUPURILOR DE ACȚIUNE LOCALĂ DIN JUDEȚUL BISTRIȚA-NĂȘĂUD..	65
Fig. 5.1 EVOLUȚIA PROGNOZATĂ A POPULAȚIEI JUDEȚULUI BISTRIȚA-NĂȘĂUD, ÎN PERIOADA 2015-2060 (VARIANTA MEDIE)	73

1. DELIMITAREA OBIECTIVULUI STUDIAT

Studiul de Fundamentare "Zonificarea teritoriului, definirea zonelor metropolitane și periurbane" are două obiective majore: (a) determinarea principalelor zone funcționale la nivelul județului, în vederea utilizării optime a resurselor teritoriale pentru dezvoltări viitoare; (2) identificarea relațiilor în context suprateritorial, regional, inter- și intra-județean, pentru valorificarea oportunităților de cooperare.

În elaborarea acestui studiu de fundamentare au fost folosite cele mai recente surse bibliografice, oficiale și disponibile (precum date de la Institutul Național de Statistică, APIA, ANCPI etc.). De asemenea, studiul a fost corelat cu celelalte documente de la nivel teritorial superior, precum Strategia de Dezvoltare Teritorială a României, cu celelalte strategii de dezvoltare județeană și cu strategiile de dezvoltare locală ale diferitelor unități administrativ-teritoriale din județ.

2. ANALIZA CRITICĂ A SITUAȚIEI EXISTENTE

2.1. Zonificarea teritoriului

2.1.1. Utilizarea terenurilor și bilanțul teritorial

Suprafața totală a județului Bistrița-Năsăud este, conform datelor INS, de 5355,20 kmp. Aceasta reprezintă 2,2% din suprafața totală a României (locul 26/41 la nivel național) și 15,7% din suprafața Regiunii Nord-Vest (locul al patrulea, după județul Bihor, Cluj și Maramureș).

Relieful județului Bistrița-Năsăud este unul variat și complex, fiind dispus sub forma unui amfiteatru natural cu deschidere în trepte către Câmpia Transilvaniei. La nivelul județului se pot identifica trei zone de relief: zona montană (pe circa 1/3 din teritoriu), zona dealurilor (circa 2/3 din teritoriu) și zona de câmpie (pe o suprafață restrânsă).

Zona montană este reprezentată de grupa nordică și mijlocie a Carpaților Orientali, care acoperă partea de nord și de est a județului. Munții Țibleșului din nordul județului sunt puternic fragmentați, cu numeroase văi și depresiuni, ajung la înălțimi maxime de peste 1800 m (Vf. Măgura Țibleșului – 1842 m). Munții Rodnei ocupă o suprafață mai mare și ating cea mai mare înălțime (Vf. Ineu – 2280 m), prezentându-se ca un masiv cu forme greoaie, larg ondulate și văi adânci, puțin accesibile. Munții Bârgăului sunt așezați în partea de est a județului și ating o înălțime maximă de puțin peste 1400 m (Vf. Heniul Mare – 1410 m). Munții Bârgăului sunt situați la sud de Munții Bârgăului și ajung la altitudini de aproape 2000 m (Vf. Bistriciorul – 1990 m).

Zona de deal ocupă partea centrală, de sud și de vest a județului, fiind împărțită în mai multe subdiviziuni. Astfel, Dealurile Năsăudului au o structură monoclinală, faliată puternic, cu numeroase creste și suprafețe structurale etajate. La sud de această subunitate se află Dealurile Bistriței, cu trei zone depresionare: Budacul, Livezile-Bistrița și Dumitra. Și mai la sud de aceste dealuri, respectiv la granița de vest a Munților Călimani, se regăsește Piemontul Călimanilor. Spre vest, mărginită la nord de râul Someșul Mare iar la vest de interfluviul Șieu-Teaca și Valea Șieului, se găsește o zonă de coline înalte denumită Câmpia Transilvaniei.

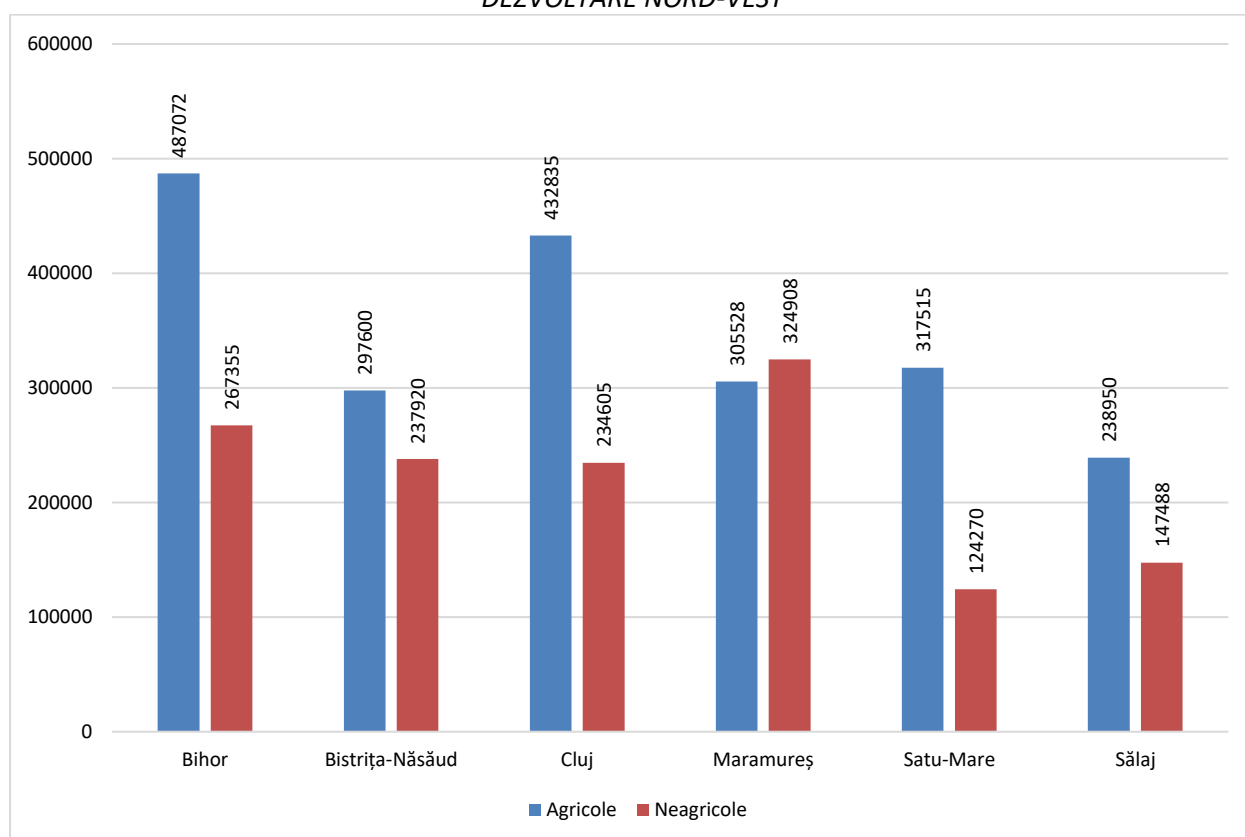
Zona de câmpie are înălțimi de 500-600 m și se prezintă ca văi largi, adânci, fără terase, cu aspect de culoar și cu versanți degradați.

Județul Bistrița-Năsăud dispune de o mare varietate de resurse naturale: zăcăminte de gaze naturale (Enciu, Stupini, Matei, Monor, Silivașu de Câmpie etc.), de cărbune (Valea Budacului, Galații Bistriței), zăcăminte polimetalice (minereuri de plumb, zinc, cupru, argint, aur) la Rodna, Parva, Valea Vinului, Valea Borcutului, Gușețel, Izvoru Cepii), grafit (Anieș, Maieru), mică (Parva), marmură (Cormaia, Anieș, Parva), caolin și argile caolinoase (Parva), sare (Parva),

andezit (Măgura Ilvei), dacit (Anieș, Sângeorz-Băi) etc. O bogăție aparte o reprezintă izvoarele cu ape minerale, mai frecvente la Sângeorz-Băi, Colibița, Lunca Ilvei, Parva, Ilva Mare, Poiana Ilvei, Rodna etc.

Între dispunerea celor trei forme majore de relief și modul de utilizare a terenurilor din județ există o dependență strânsă. Astfel, predominanța zonelor de deal și de munte face ca pădurile, pășunile și fânețele să ocupe cele mai mari suprafețe. Per ansamblu, terenurile arabile reprezintă 18%, pășunile și fânețele 36%, viile și livezile 2%, pădurile 36%, terenurile neproductive 4%, apele 1%, construcțiile și căile de comunicații circa 3%.

Fig. 2.1 STRUCTURA TERENURILOR (HA) DUPĂ DESTINAȚIE, LA NIVELUL JUDEȚELOR DIN REGIUNEA DE DEZVOLTARE NORD-VEST

Sursa: INS. Baza de date Tempo Online.

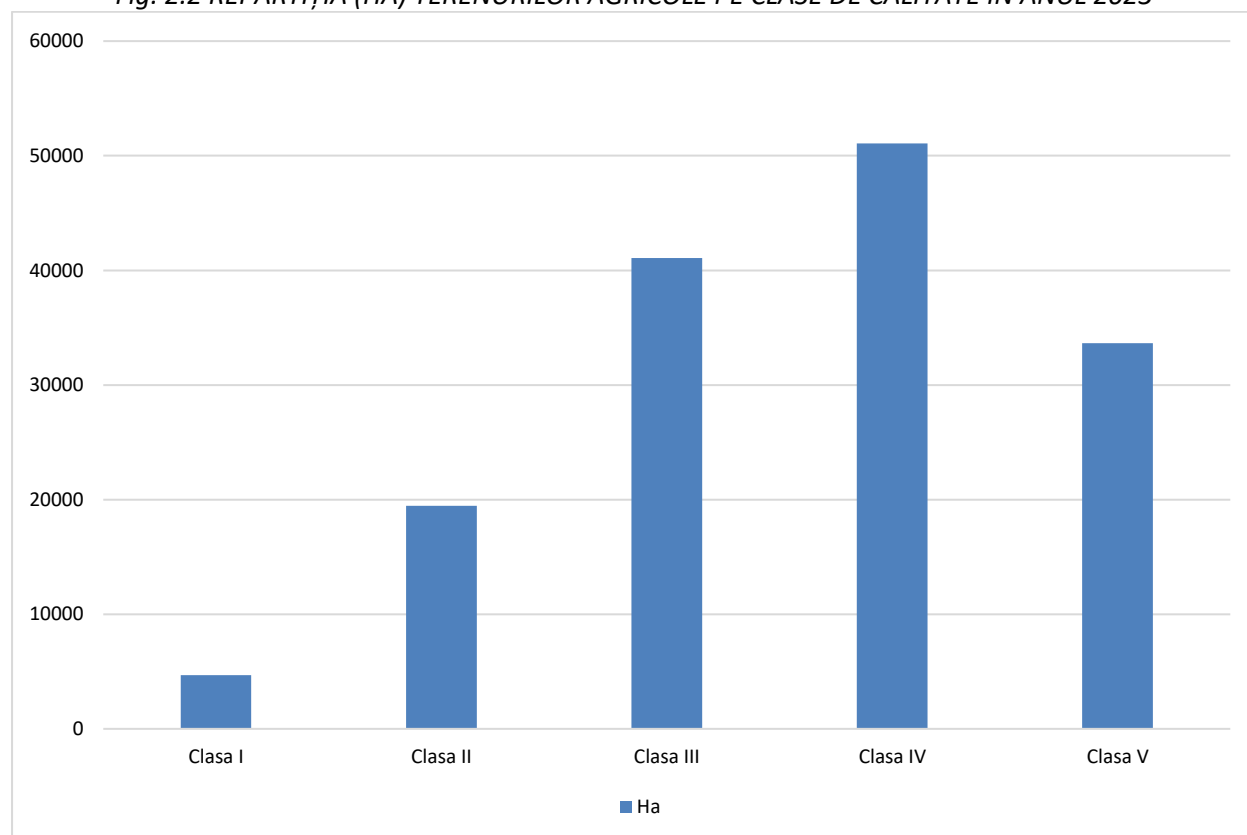
În context național, județul Bistrița-Năsăud se remarcă printr-o suprafață restrânsă a terenurilor arabile (locul 32/41), situație specifică zonelor cu o pondere ridicată a zonelor cu teren accidentat. În schimb, Bistrița-Năsăud ocupă locul 10 la nivel național din perspectiva suprafeței ocupate de pășuni, respectiv locul 5 la suprafața fânețelor ambele valori indicând un potențial foarte ridicat pentru activitatea pastorală. De altfel, creșterea animalelor este una dintre îndeletnicirile tradiționale ale populației din zonă. De asemenea, județul ocupă locul 8 la suprafața livezilor, pomicultura fiind, la rândul ei, bine înrădăcinată în practicile agricole ale bistrițenilor.

Conform Raportului Anual privind Starea Mediului în județul Bistrița-Năsăud pentru anul 2023, care preia informații de la Oficiul de Studii Pedologice și Agrochimice (OSPA), 56,5% dintre terenurile agricole prezintă limitări severe și extrem de severe pentru utilizările arabile, ca vii și livezi, fiind încadrate în clasa a IV-a și a V-a. Pe de altă parte, doar 16,1% dintre terenurile din județ aveau limitări reduse cu privire la utilizare și erau încadrate în clasa I și a II-a.

La nivelul județului Bistrița-Năsăud se manifestă diferite restricții cu privire la calitatea solurilor, după cum urmează:

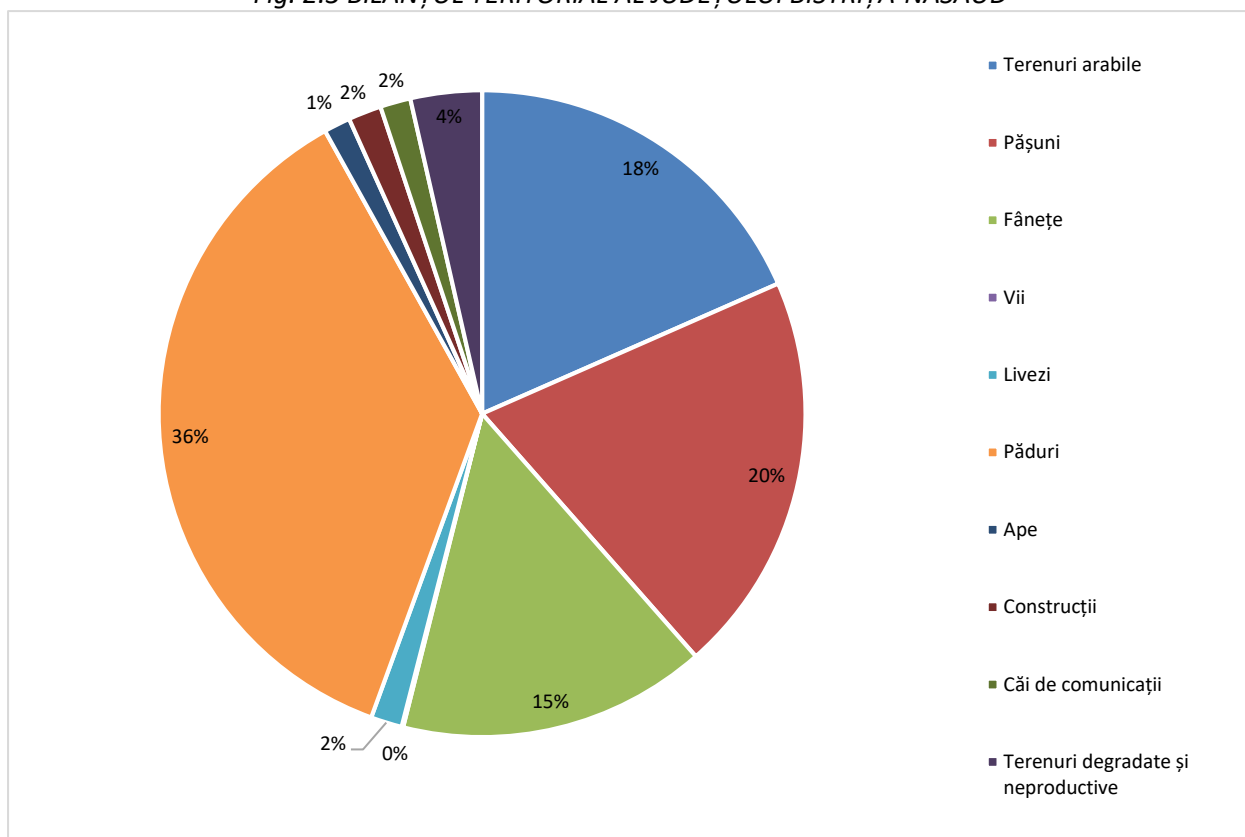
- 90128 ha sunt soluri acide cu potential productiv diminuat;
- 86960 ha sunt soluri cu conținut slab de humus;
- 44040 ha sunt soluri cu conținut foarte slab de humus;
- 68196 ha sunt soluri slab aprovizionate cu fosfor;
- 20669 ha sunt soluri foarte slab aprovizionate cu fosfor;
- 19895 ha sunt suprafețe afectate de eroziune;
- 13877 ha sunt suprafețe afectate de alunecări de teren.

Fig. 2.2 REPARTIȚIA (HA) TERENURILOR AGRICOLE PE CLASE DE CALITATE ÎN ANUL 2023

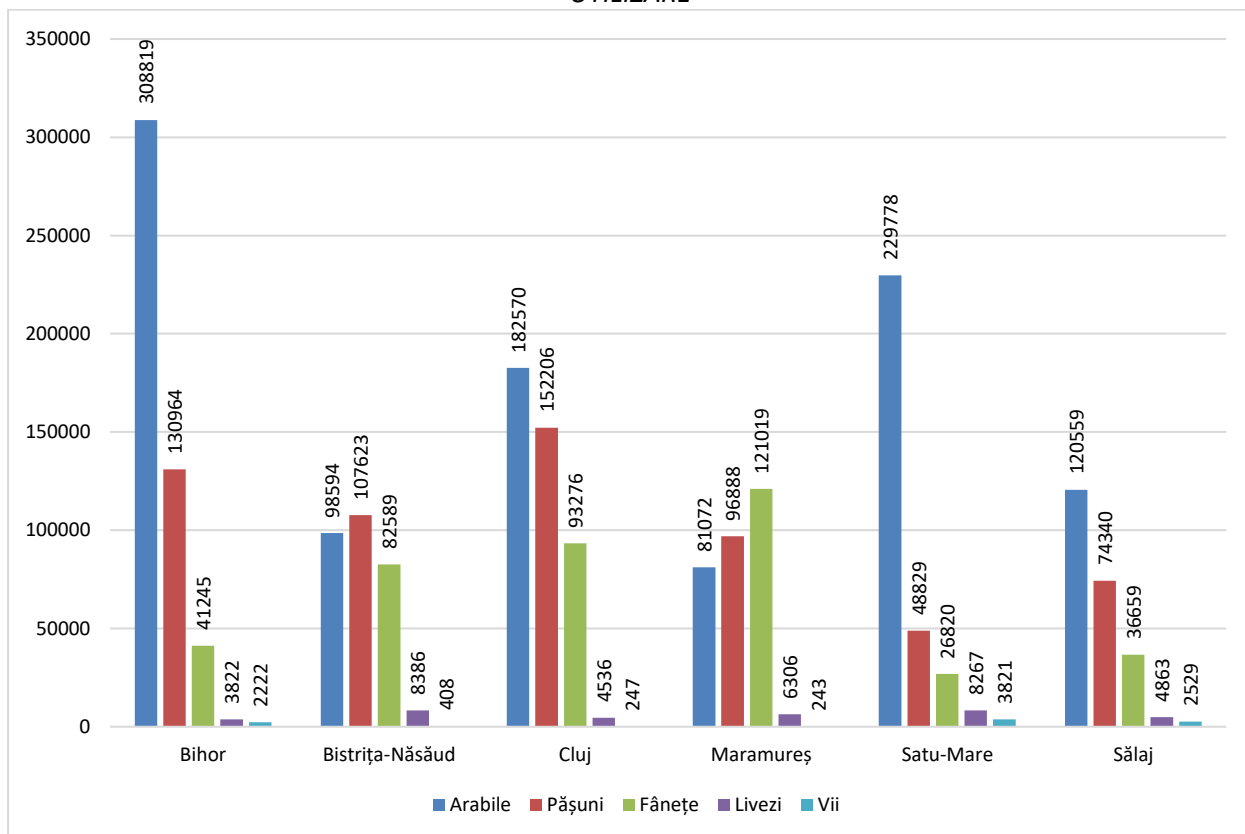
Sursă: APM Bistrița-Năsăud. Raportul anual privind starea mediului în județul Bistrița-Năsăud în anul 2023.

Fig. 2.3 BILANȚUL TERITORIAL AL JUDEȚULUI BISTRIȚA-NĂȘĂUD

Sursă: INS. Baza de date Tempo Online.

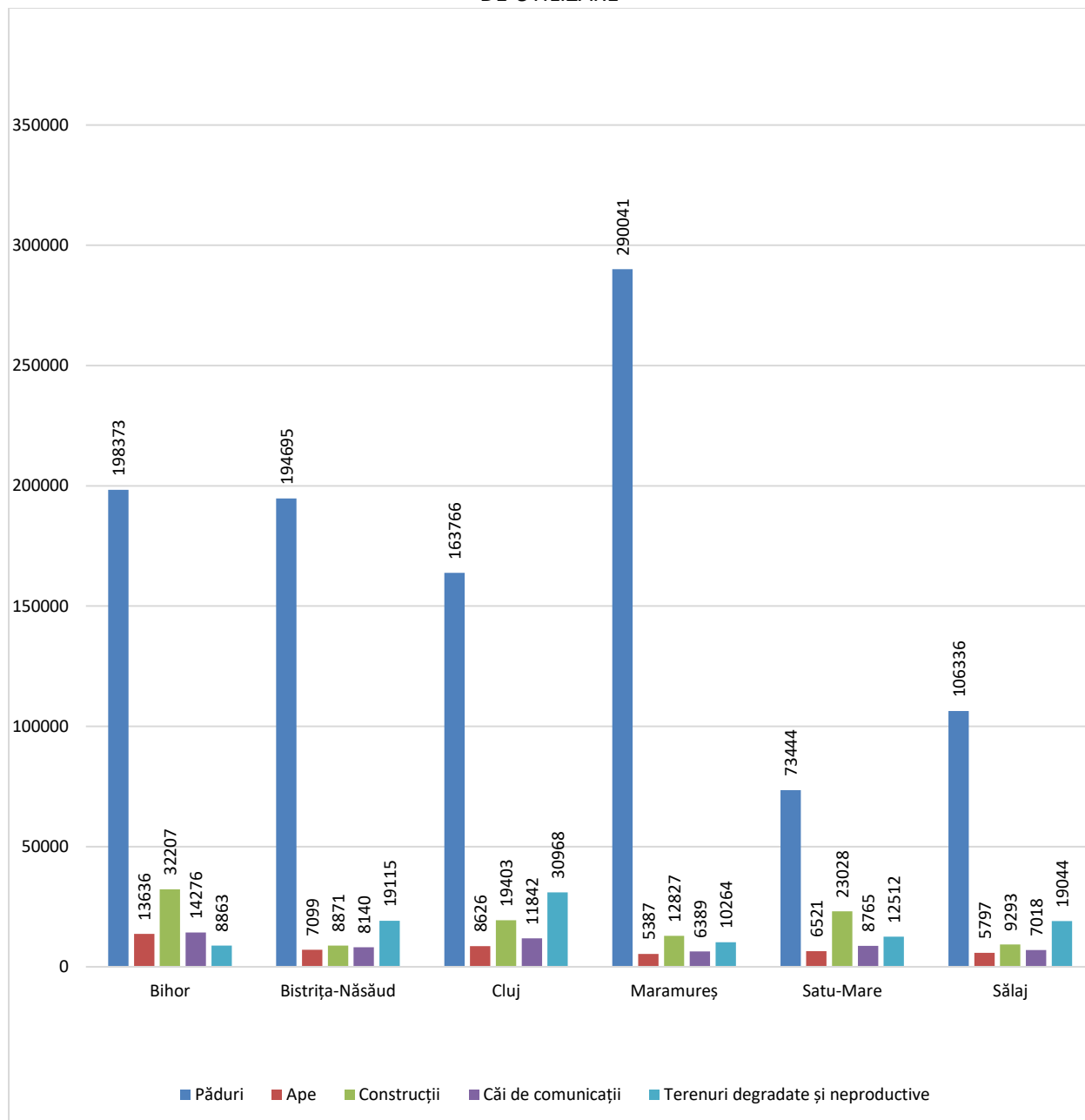
Fig. 2.4 SUPRAFEȚELE CU DESTINAȚIE AGRICOLĂ DIN JUDEȚELE REGIUNII NORD-VEST, DUPĂ MODUL DE UTILIZARE

Sursă: INS. Baza de date Tempo Online.

În ceea ce privește suprafețele non-agricole, județul Bistrița-Năsăud ocupă locul 17 la nivel național din perspectiva fondului forestier. În schimb, județul are o suprafață modestă ocupată de ape (locul 29/41 la nivel național) și căi de comunicații (locul 28/41), respectiv foarte restrânsă acoperită de construcții (locul 41/41).

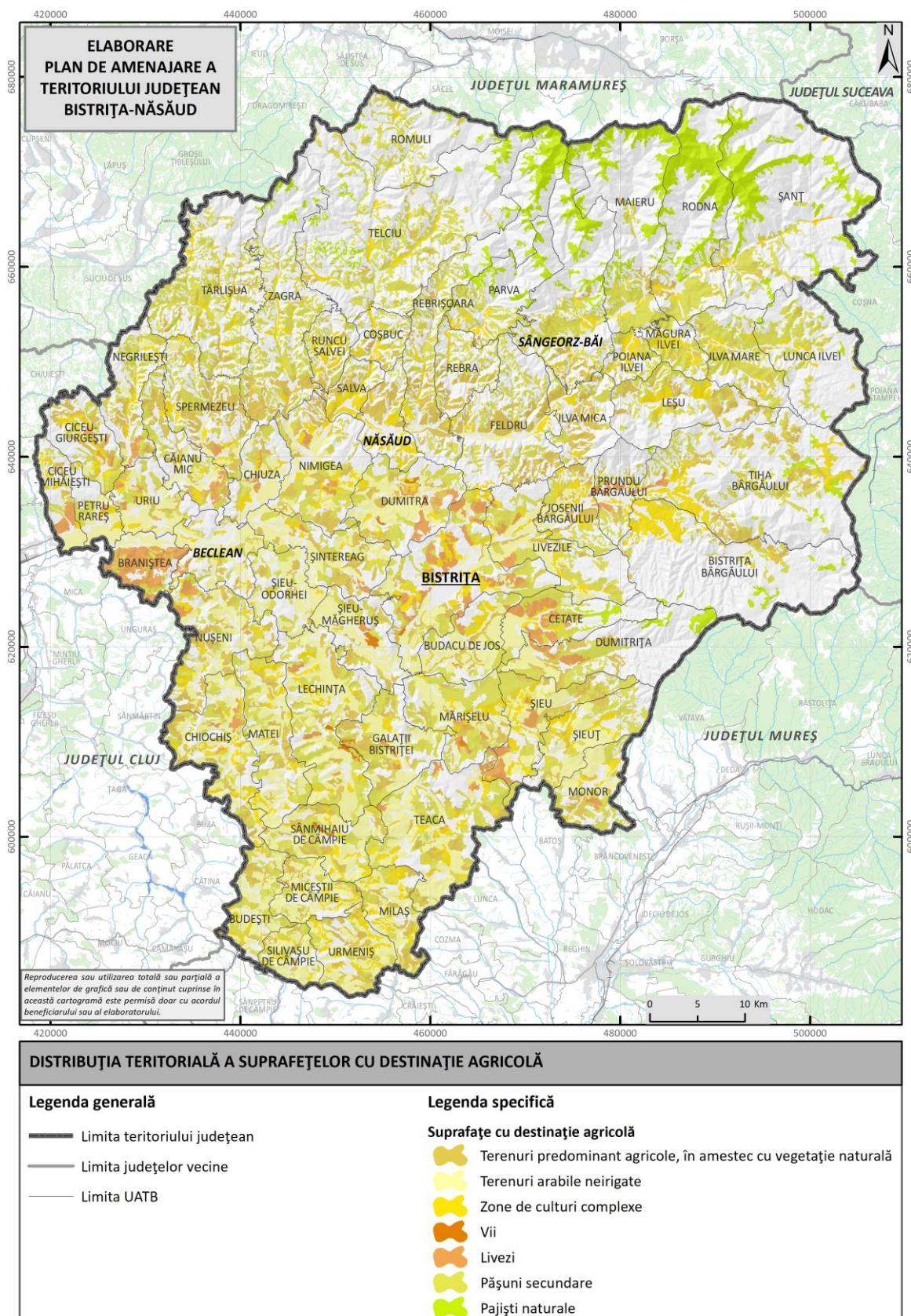
Fig. 2.5 SUPRAFEȚELE CU DESTINAȚIE NEAGRICOLĂ DIN JUDEȚELE REGIUNII NORD-VEST, DUPĂ MODUL DE UTILIZARE

Sursă: INS. Baza de date Tempo Online.

Planșa de mai jos reflectă legătura clară între treptele de relief și dispunerea terenurilor agricole din județ. Astfel, acestea din urmă sunt amplasate de-a lungul văilor și în zone de deal, fiind foarte restrânse în zona montană.

Fig. 2.6 DISTRIBUȚIA TERITORIALĂ A SUPRAFEȚELOR CU DESTINAȚIE AGRICOLĂ DIN JUDEȚUL BISTRIȚA-NĂȘĂUD

Sursă: Planșă proprie pe baza datelor Corine Land Cover 2018.

Astfel, în UAT-urile din zona montană (de ex. Bistrița Bârgăului, Romuli, Șanț, Telciu, Tiha Bârgăului), terenurile agricole reprezintă mai puțin mai puțin de o treime din suprafața totală, cauza fiind condițiile pedo-climatice defavorabile culturii plantelor. Cea mai mare pondere a suprafețelor agricole se înregistrează în zonele cu dealuri joase (de ex. Budești, Miceștii de Câmpie, Milaș, Monor, Sânmihaiu de Câmpie, Șieu, Silivașu de Câmpie), unde condițiile pentru agricultura vegetală sunt cele mai prielnice.

Tabel 2.1 MODUL DE UTILIZARE AL TERENURILOR DE LA NIVELUL UAT-URILOR DIN JUDEȚUL BISTRIȚA-NĂSĂUD, PE PRINCIPALELE DESTINAȚII

UAT	SUPRAFAȚĂ TOTALĂ (HA)	SUPRAFAȚĂ AGRICOLĂ (HA)	SUPRAFAȚĂ NEAGRICOLĂ (HA)
TOTAL JUDEȚ:	535520	297600	237920
Bistrița	14582	8160	6422
Beclean	5860	3562	2298
Năsăud	4353	3245	1108
Sângeorz-Băi	14402	6639	7763
Bistrița Bârgăului	20007	4515	15492
Braniștea	4253	3256	997
Budacu de Jos	6058	4650	1408
Budești	5241	4551	690
Căianu Mic	5827	3920	1907
Cetate	6393	4229	2164
Chiochiș	9229	7211	2018
Chiuza	4391	2664	1727
Ciceu-Giurgești	5379	3219	2160
Ciceu-Mihăiești	3480	2092	1388
Coșbuc	3005	1652	1353
Dumitra	8534	6024	2510
Dumitrița	10524	4295	6229
Feldru	12303	7248	5055
Galații Bistriței	7095	5013	2082
Ilva Mare	6726	3669	3057
Ilva Mică	5363	2331	3032
Josenii Bârgăului	4879	3862	1017
Lechința	13360	10476	2884
Leșu	9014	4233	4781
Livezile	9344	5249	4095
Lunca Ilvei	11008	4037	6971
Măgura Ilvei	2704	1999	705
Maieru	14915	6545	8370
Mărișelu	7764	6188	1576
Matei	8383	6600	1783

UAT	SUPRAFAȚĂ TOTALĂ (HA)	SUPRAFAȚĂ AGRICOLĂ (HA)	SUPRAFAȚĂ NEAGRICOLĂ (HA)
Miceștii de Câmpie	4410	3768	642
Milaș	4985	4207	778
Monor	5250	4223	1027
Negrilești	6060	4302	1758
Nimigea	9912	7187	2725
Nușeni	9229	7156	2073
Parva	7310	3410	3900
Petru Rareș	2924	1948	976
Poiana Ilvei	2315	1265	1050
Prundu Bârgăului	4196	2458	1738
Rebra	4745	2871	1874
Rebrișoara	14786	7050	7736
Rodna	13915	8367	5548
Romuli	9844	2121	7723
Runcu Salvei	3165	2112	1053
Salva	2632	1570	1062
Sânmihaiu de Câmpie	6543	5744	799
Șanț	26444	7882	18562
Șieu	7230	5928	1302
Șieu-Măgheruș	5951	3994	1957
Șieu-Odorhei	5208	3525	1683
Șieuț	7289	5510	1779
Silivașu de Câmpie	3103	2545	558
Șintereag	7304	5330	1974
Spermezeu	8235	4998	3237
Târlîșua	15808	6398	9410
Teaca	13981	9933	4048
Telciu	28537	7588	20949
Tiha Bârgăului	23991	6807	17184
Uriu	4883	3034	1849
Urmeniș	5835	4848	987
Zagra	15124	8187	6937

Sursă: INS. Baza de date Tempo Online.

La nivelul anului 2014 (ultimul pentru care există date statistice la nivelul INS, în contextul în care în prezent se derulează un proces amplu de înregistrare a proprietăților în sistemul de cadastru și carte funciară), 79,5% din terenurile din județul Bistrița-Năsăud se aflau în proprietate privată. Ponderea proprietății private ajunge la 98,4% din terenurile arabile, 97,8% din fânețe, 97,4% din livezi, 94,4% din vii, 87,6% din terenurile neproductive, 80,7% din pășuni, 73,9% din terenurile ocupate cu construcții și 65,4% din păduri. Proprietatea publică predomină în cazul apelor (88,2% din total) și a căilor de comunicații (87,1%).

Tabel 2.2 TERENURILE (HA) DIN JUDEȚUL BISTRIȚA-NĂSĂUD, DUPĂ MODUL DE UTILIZARE ȘI FORMA DE PROPRIETATE

TERENURI DUPĂ DESTINAȚIE	SUPRAFAȚĂ TOTALĂ	PROPRIETATE PRIVATĂ	PROPRIETATE PUBLICĂ
Arabil	98594	97023	1571
Pășuni	107623	86810	20813
Fânețe	82589	80757	1832
Vii	408	385	23
Livezi	8386	8165	221
Păduri	194695	127341	67354
Ape	7099	835	6264
Construcții	8871	6556	2315
Căi de comunicații	8140	1050	7090
Terenuri degradate și neproductive	19115	16754	2361
TOTAL	535520	425676	109844

Sursă: INS. Baza de date Tempo Online.

Suprafețe agricole mai importante aflate în proprietate publică se înregistrează în UAT-urile: Rodna (6095 ha), Lechința (2162 ha), Bistrița (1643 ha), Budești (1614 ha), Chiochiș (1565 ha), Șieu (1487 ha), Tiha Bârgăului (1311 ha) și Monor (1031 ha).

În ceea ce privește suprafețele de pădure aflate în proprietate publică, acestea sunt concentrate în UAT-urile: Tiha Bârgăului (15648 ha), Bistrița Bârgăului (13810 ha), Șanț (6113 ha), Parva (3521 ha), Bistrița (3339 ha), Ilva Mare (2325 ha), Târlișua (2238 ha), Dumitrița (1200 ha), Cetate (1172 ha), Feldru (1109 ha) și Teaca (1037 ha).

Tabel 2.3 SUPRAFAȚĂ AGRICOLĂ ȘI FORESTIERĂ (HA), FUNCȚIE DE TIPUL DE PROPRIETATE, LA NIVELUL UAT DIN JUDEȚUL BISTRIȚA-NĂSĂUD

UAT	SUPRAFAȚĂ AGRICOLĂ TOTALĂ	PUBLICĂ	PRIVATĂ	FOND FORESTIER TOTAL	PUBLICĂ	PRIVATĂ
Bistrița	8160	1643	6517	194695	67354	127341
Beclean	3562	260	3302	3352	3339	13
Năsăud	3245	989	2256	1394	517	877
Sângeorz-Băi	6639	2	6637	690	6	684
Bistrița Bârgăului	4515	571	3944	7184	307	6877
Braniștea	3256	56	3200	14352	13810	542
Budacu de Jos	4650	94	4556	284	34	250
Budești	4551	1614	2937	1016	137	879
Căianu Mic	3920	38	3882	225	84	141
Cetate	4229	8	4221	1126	560	566
Chiochiș	7211	1565	5646	1881	1172	709
Chiuza	2664	40	2624	1229	441	788

UAT	SUPRAFAȚĂ AGRICOLĂ TOTALĂ	PUBLICĂ	PRIVATĂ	FOND FORESTIER TOTAL	PUBLICĂ	PRIVATĂ
Ciceu-Giurgești	3219	263	2956	1340	397	943
Ciceu-Mihăiești	2092	266	1826	1693	288	1405
Coșbuc	1652	7	1645	1069	514	555
Dumitra	6024	48	5976	979	889	90
Dumitrița	4295	19	4276	2073	58	2015
Feldru	7248	28	7220	5873	1200	4673
Galații Bistriței	5013	194	4819	4392	1109	3283
Ilva Mare	3669	71	3598	1526	271	1255
Ilva Mică	2331	11	2320	2512	2325	187
Josenii Bârgăului	3862	668	3194	1855	174	1681
Lechința	10476	2162	8314	244	135	109
Leșu	4233	3	4230	2106	672	1434
Livezile	5249	159	5090	4092	0	4092
Lunca Ilvei	4037	38	3999	3506	286	3220
Măgura Ilvei	1999	25	1974	6652	485	6167
Maieru	6545	48	6497	514	450	64
Mărișelu	6188	27	6161	7494	0	7494
Matei	6600	100	6500	1071	656	415
Miceștii de Câmpie	3768	518	3250	1192	663	529
Milaș	4207	57	4150	382	328	54
Monor	4223	1031	3192	364	105	259
Negrilești	4302	28	4274	729	729	0
Nimigea	7187	516	6671	1456	528	928
Nușeni	7156	40	7116	2136	946	1190
Parva	3410	912	2498	1335	0	1335
Petru Rareș	1948	37	1911	3755	3521	234
Poiana Ilvei	1265	24	1241	696	204	492
Prundu Bârgăului	2458	45	2413	565	0	565
Rebra	2871	0	2871	1290	426	864
Rebrișoara	7050	1	7049	784	20	764
Rodna	8367	6095	2272	6025	728	5297
Romuli	2121	73	2048	4911	0	4911
Runcu Salvei	2112	15	2097	7001	924	6077
Salva	1570	14	1556	599	17	582
Sânmihaiu de Câmpie	5744	53	5691	470	365	105
Șanț	7882	620	7262	201	56	145

UAT	SUPRAFAȚĂ AGRICOLĂ TOTALĂ	PUBLICĂ	PRIVATĂ	FOND FORESTIER TOTAL	PUBLICĂ	PRIVATĂ
Șieu	5928	1487	4441	18073	6113	11960
Șieu- Măgheruș	3994	13	3981	762	518	244
Șieu-Odorhei	3525	67	3458	1449	321	1128
Șieuț	5510	59	5451	966	107	859
Silivașu de Câmpie	2545	42	2503	1069	311	758
Șintereag	5330	78	5252	100	71	29
Spermezeu	4998	15	4983	1152	133	1019
Târlișua	6398	8	6390	1570	512	1058
Teaca	9933	105	9828	6498	2238	4260
Telciu	7588	1	7587	3043	1037	2006
Tiha Bârgăului	6807	1311	5496	19266	0	19266
Uriu	3034	0	3034	16860	15648	1212
Urmeniș	4848	132	4716	1153	121	1032
Zagra	8187	46	8141	527	166	361
TOTAL	297600	24460	273140	194695	67354	127341

Sursă: INS. Baza de date Tempo Online.

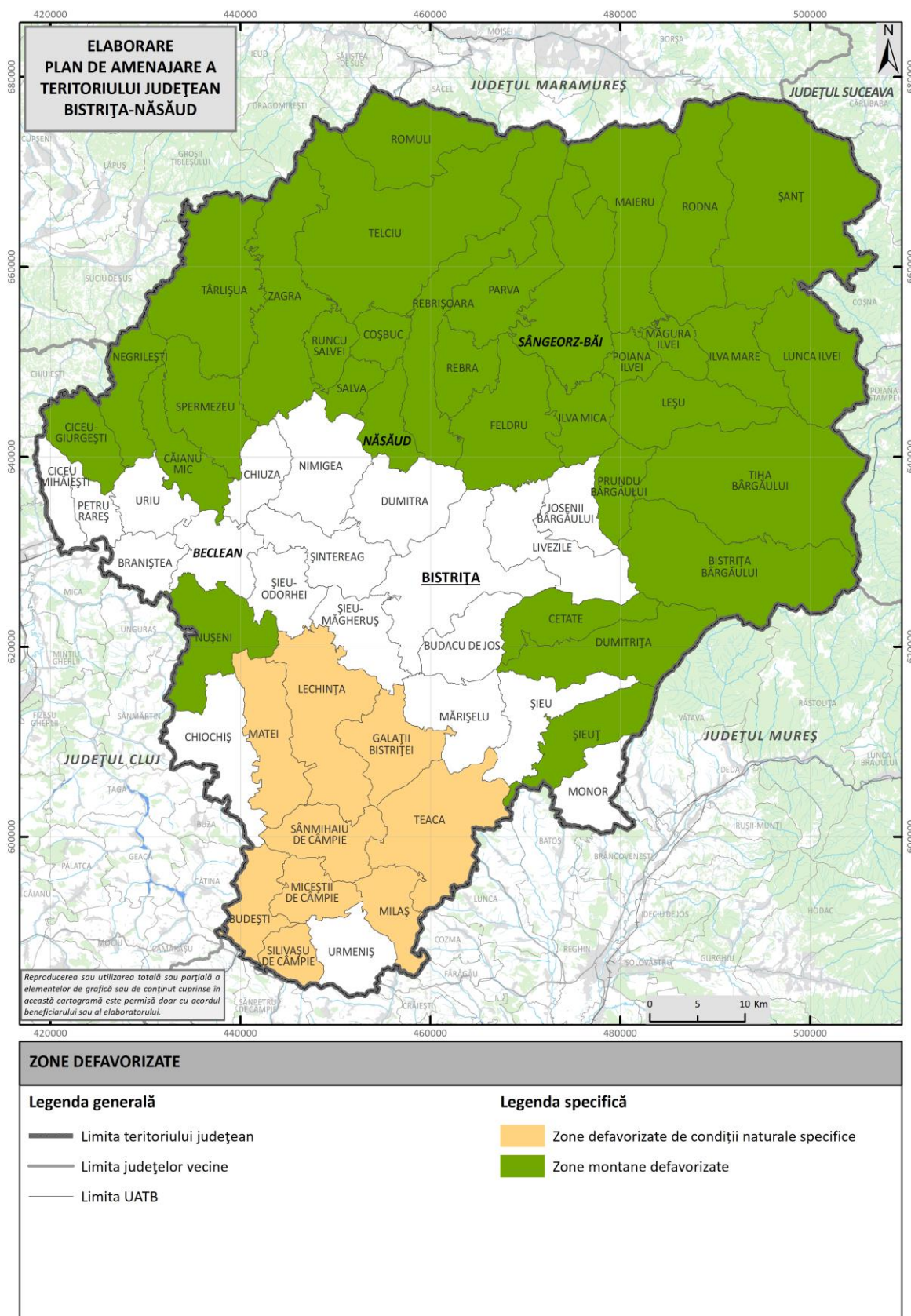
La nivel european, prin Politica Agricolă Comună, se pun la dispoziția fermierilor compensații financiare pentru utilizarea terenurilor agricole situate în zone unde producția agricolă este afectată de condițiile climatice și de relief din cauza caracteristicilor de altitudine și pantă din zonele montane (art. 32 din Regulamentul (UE) 1305/2013), desemnate în cazul României după următoarele criterii:

- Unitățile administrativ-teritoriale situate la altitudini medii mai mari sau egale cu 600 m, limitele acestora fiind acelea ale blocurilor fizice (identificate în Sistemul Integrat de Administrare și Control), care aparțin de aceste UAT;
- Unitățile administrativ-teritoriale situate la altitudini medii între 400-600 m și care au o pantă medie egală sau mai mare de 15%, limitele acestora fiind acelea ale blocurilor fizice (identificate în Sistemul Integrat de Administrare și Control), care aparțin de aceste UAT.

La nivelul județului Bistrița-Năsăud în categoria zone montane defavorizate (ZMD) intră următoarele UAT-uri: Bistrița-Bârgăului, Căianu Mic, Cetate, Ciceu-Giurgești, Coșbuc, Dumitrița, Feldru, Ilva Mare, Ilva Mică, Leșu, Lunca Ilvei, Maieru, Măgura Ilvei, Năsăud, Negriștești, Nușeni, Parva, Poiana Ilvei, Prundu Bârgăului, Rebra, Rebrîșoara, Rodna, Romuli, Runcu Salvei, Salva, Sângeorz-Băi, Spermezeu, Șanț, Șieuț, Târlișua, Telciu, Tiha Bârgăului și Zagra.

La aceste zone montane se adaugă, în cazul județului Bistrița-Năsăud, și zone defavorizate de condiții naturale specifice (ZDS), în care productivitatea agricolă este limitată. În această categorie intră o serie de comune din Podișul Transilvaniei care au terenuri cu fertilitate scăzută, respectiv: Budești, Galații Bistriței, Lechința, Matei, Miceștii de Câmpie, Milaș, Sânmihaiu de Câmpie, Silivașu de Câmpie și Teaca. Și în aceste cazuri fermierii primesc o serie de compensații financiare.

Fig. 2.7 UAT DIN JUDEȚUL BISTRIȚA-NĂȘĂUD CARE INTRĂ ÎN CATEGORIA ZONELOR RURALE DEFAVORIZATE

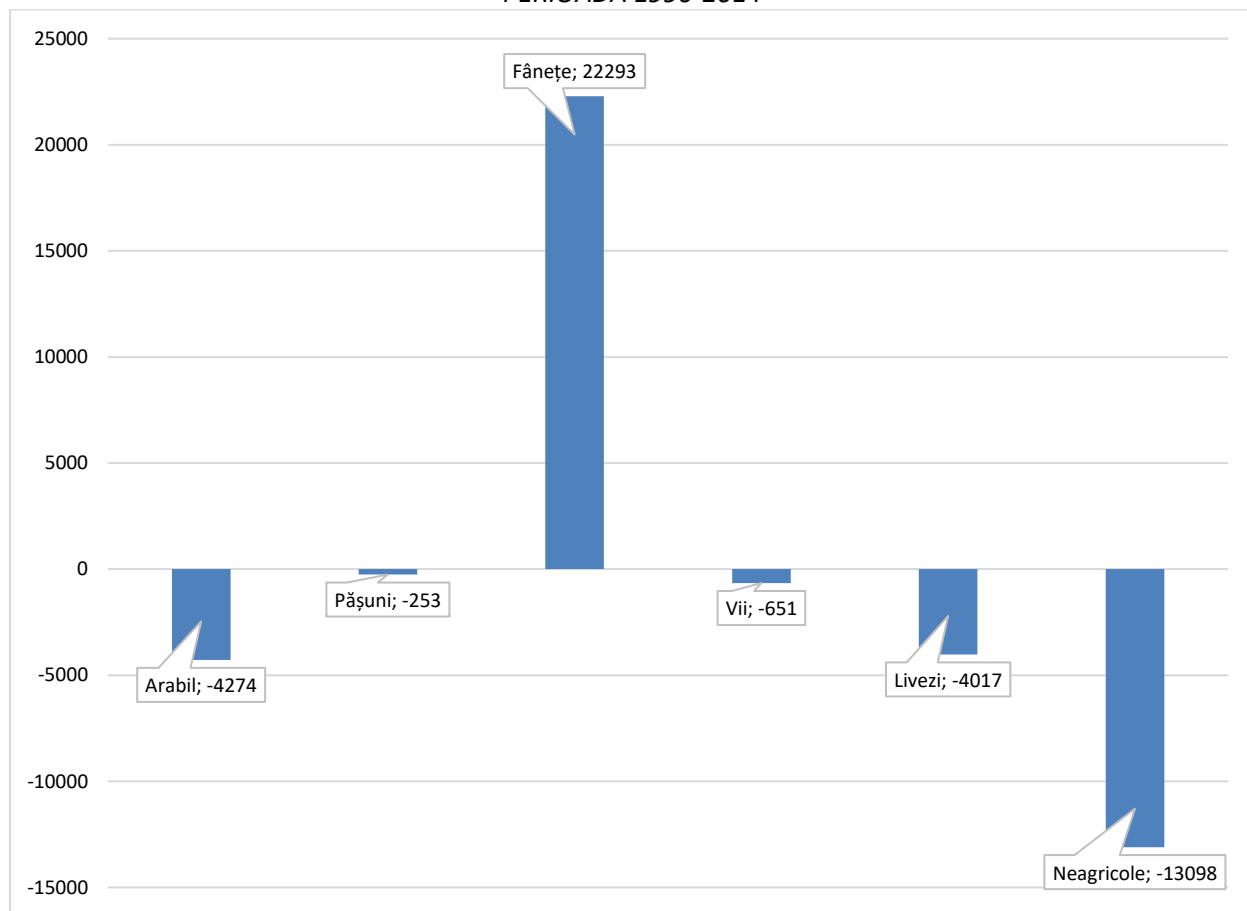

Sursă: APIA.

Unitățile administrativ-teritoriale (UAT) situate în zonele montane beneficiază și de avantajele prevăzute de Legea nr. 197/2018 privind dezvoltarea zonei montane. Această lege stabilește cadrul pentru protejarea și valorificarea durabilă și incluzivă a regiunilor montane, având ca obiective: utilizarea eficientă a resurselor naturale și umane, îmbunătățirea condițiilor de trai, stabilizarea demografică, conservarea identității culturale, consolidarea economiei locale și naționale, toate acestea realizându-se cu respectarea echilibrului ecologic și a protecției mediului. În județul Bistrița-Năsăud, următoarele UAT-uri sunt incluse sub incidența acestei legi: Năsăud, Sângeorz-Băi, Bistrița Bârgăului, Căianu Mic, Cetate, Ciceu-Giurgești, Coșbuc, Dumitrița, Feldru, Ilva Mare, Ilva Mică, Josenii Bârgăului, Leșu, Livezile, Lunca Ilvei, Maieru, Măgura Ilvei, Monor, Negrilești, Nușeni, Parva, Poiana Ilvei, Prundu Bârgăului, Rebra, Rebrîșoara, Rodna, Romuli, Runcu Salvei, Salva, Spermezeu, Șanț, Șieu, Șieut, Târlișua, Telciu, Tiha Bârgăului și Zagra.

Conform INS, în intervalul 1990-2014 suprafața totală a terenurilor cu destinația de fânețe a crescut cu peste 22.000 ha, în detrimentul celor ocupate cu păduri (-11.000 ha), terenuri arabile (-4000 ha), livezi (-4000 ha), alte suprafețe (-3000 ha).

Fig. 2.8 DINAMICA MODULUI DE UTILIZARE A TERENURILOR DIN JUDEȚUL BISTRIȚA-NĂSĂUD, ÎN PERIOADA 1990-2014

Sursă: INS. Baza de date Tempo Online.

La Recensământul General Agricol runda 2020 suprafața agricolă utilizată de către exploatațile din județ era de 258200 ha, dintre care 66100 ha terenuri arabile, 2900 ha grădini familiale, 181900 ha pășuni și fânețe permanente, 6600 ha livezi, 500 ha vii. Spre comparație, la recensământul similar din anul 2010 totalul suprafeței utilizate era de 279700 ha, din care 70800 ha terenuri arabile, 3300 ha grădini familiale, 200000 ha pășuni și fânețe, 5600 ha livezi și vii.

În comparație cu începutul anilor 90, suprafața intravilană a orașelor din județ a crescut cu peste 2000 ha (+78%), în principal prin scoaterea din circuitul agricol și forestier a terenurilor din zona periurbană.

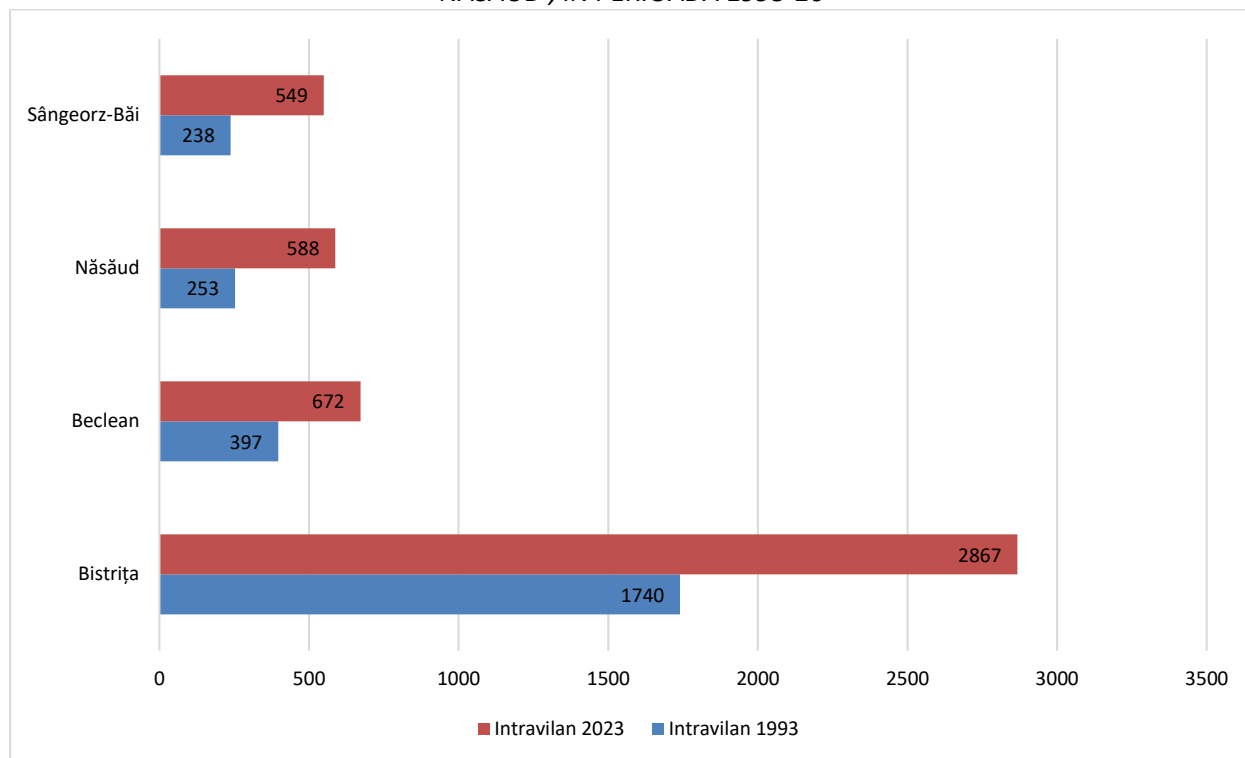
Suprafața intravilană a municipiului Bistrița a crescut cu peste 1100 ha față de începutul anilor 90. Extinderea s-a făcut resimțită în toate direcțiile, dar mai ales la est de calea ferată în zonele Viișoara, Șesul de Jos, Subcetate, Unirea, dar și în zona Sărata sau a localității Ghinda. În acest interval, în municipiu au fost ridicate circa 14.000 de locuințe noi, preponderent de tip individual, ceea ce implică o creștere cu circa 54% a fondului construit în comparație cu situația moștenită din perioada construită. La acestea s-au adăugat numeroase clădiri noi cu destinație comercială și logistică, industrială sau de agrement, toate fiind mari consumatoare de teren intravilan.

În cazul orașului Beclean intravilanul a crescut cu 270 ha, mai ales prin extinderile din zona Băilor Figa și a cartierului Podirei, fiind ridicate în total peste 1400 de locuințe noi, dar și unități de cazare. În orașul Năsăud suprafața intravilană a crescut cu 330 ha, cu precădere prin extinderea tentaculară de-a lungul DN 17D și în zona mai înaltă din nordul localității, fiind construite circa 700 de locuințe noi. În orașul Sângeorz-Băi au fost introduse în intravilan în ultimii 30 de ani circa 310 ha, mai ales pentru construcția de locuințe noi de tip individual (peste 1000) în mica urbe și în localitățile sale componente.

Creșterea de 78% a suprafeței intravilanului din mediul urban s-a produs în contextul în care populația stabilă a celor patru orașe din județ a scăzut cu aproape 10% în ultimii 30 de ani. Prin urmare, densitatea în vatra acestor centre urbane s-a redus considerabil, în principal prin trecerea de la un fond locativ dominat de clădiri rezidențiale multifamiliale la unul constituit din clădiri unifamiliale. Problema cea mai mare legată de expansiunea urbană este legată de faptul că noile zone construite s-au dezvoltat mai ales organic, fără o planificare riguroasă (de obicei prin aprobarea de PUZ-uri private succesive pentru parcele de mici dimensiuni), la periferia orașelor și de-a lungul principalelor căi de comunicații. În aceste zone se înregistrează un deficit de echipare cu infrastructură de bază (drumuri modernizate, transport public, rețele edilitare),

spații verzi, clădiri educaționale, sanitare, socio-culturale etc. În plus, unele dintre funcțiuni juxtapuse în aceste zone de extindere sunt incompatibile.

Fig. 2.9 DINAMICA SUPRAFEȚELOR INTRAVILANE DIN LOCALITĂȚILE URBANE ALE JUDEȚULUI BISTRIȚA-NĂSĂUD, ÎN PERIOADA 1993-20

Sursă: INS. Baza de date Tempo Online.

La începutul anilor 2000 mai multe UAT-uri din județul Bistrița-Năsăud și-au schimbat suprafața administrativă ca urmare a divizării, după cum urmează: Cetate (pentru înființarea comunei Dumitrița), Ciceu-Giurgești (Negriștești), Măgura Ilvei (Poiana Ilvei), Petru Rareș (Ciceu-Mihăiești) și Salva (Runcu Salvei).

În cazul altor UAT-uri s-au înregistrat modificări ale granițelor administrative, care au rezultat fie în creșteri semnificative ale suprafeței (de ex. Bistrița Bârgăului, Lunca Ilvei, Rebrîșoara, Șanț, Șieuț, Spermezeu, Tiha Bârgăului, Zagra), fie în scăderi ale acestora (de ex. Căianu Mic, Coșbuc, Ilva Mare, Josenii Bârgăului, Livezile, Prundu Bârgăului, Rodna).

Suprafețele agricole s-au restrâns mai ales în următoarele UAT: Coșbuc (-2323 ha), Livezile (-2114 ha), Căianu Mic (-1974 ha), Feldru (-1973 ha), Bistrița (-1116 ha), Ilva Mică (-1088 ha). În cazul suprafețelor arabile, reducerile cele mai importante de suprafețe au fost raportate în comunele Târlișua (-917 ha), Livezile (-770 ha), Șieu (-699 ha), Lechința (-628 ha), Feldru (-626 ha), Lunca Ilvei (-590 ha) și Rebrîșoara (-503 ha).

În ceea ce privește pășunile, suprafețele s-au redus considerabil în UAT-urile: Coșbuc (-2341 ha), Bistrița (-1744 ha), Teaca (-1707 ha), Ilva Mică (-1663 ha), Feldru (-1342 ha), Șintereag

(-1191 ha), Livezile (-951 ha), Mărișelu (-923 ha), Șieu-Măgheruș (-602 ha), Beclean (-601 ha) etc.

În cazul fânețelor, suprafețele s-au restrâns mai ales în comuna Căianu Mic (-1056 ha).

Terenurile ocupate cu viță de vie s-au redus în comuna Lechința (-394 ha), în timp ce livezile și-au limitat suprafața în Lechința (-505 ha), Livezile (-377 ha), Braniștea (-338 ha), Nușeni (-242 ha), Dumitra (-222 ha) etc.

De remarcat e faptul că există și UAT care și-au sporit suprafața agricolă în ultimele trei decenii: Șanț (+4456 ha), Rodna (+3464 ha), Maieru (+1924 ha), Spermezeu (+1767 ha), Rebrîșoara (+1554 ha), Șieuț (+1072 ha), Lunca Ilvei (+1005 ha), Bistrița Bârgăului (+925 ha), Zagra (+871 ha), Tiha Bârgăului (+786 ha), Parva (+769 ha) etc.

Tabel 2.4 DINAMICA SUPRAFEȚELOR AGRICOLE LA NIVEL DE UAT, ÎN PERIOADA 1990-2014

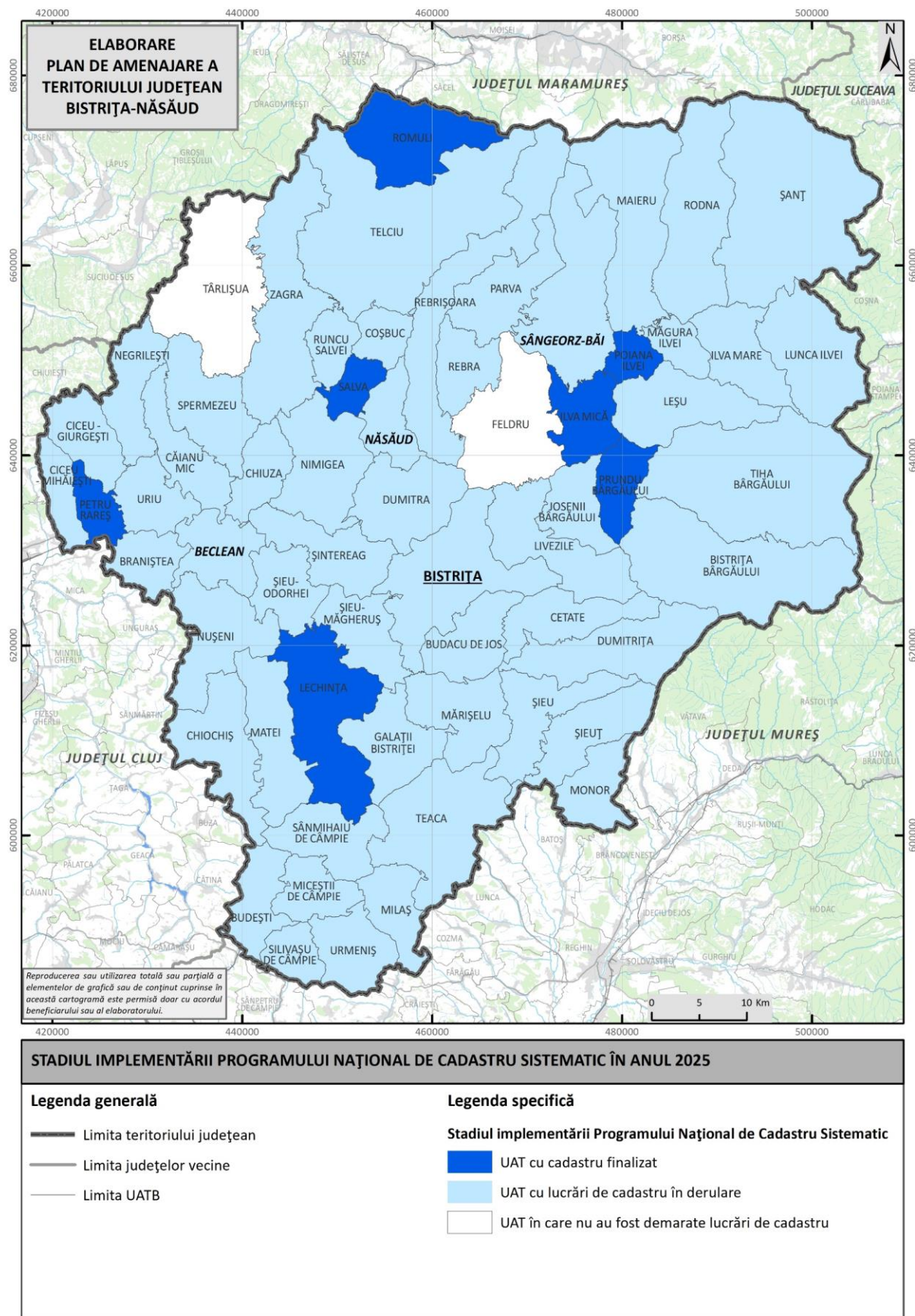
UAT	SUPRAFAȚĂ AGRICOLĂ 1990 (HA)	SUPRAFAȚĂ AGRICOLĂ 2014 (HA)	DINAMICĂ 2014 VS 1990 (HA)
Județul Bistrița-Năsăud	284502	297600	13098
Bistrița	9276	8160	-1116
Beclean	3531	3562	31
Năsăud	2746	3245	499
Sângeorz-Băi	6091	6639	548
Bistrița Bârgăului	3590	4515	925
Braniștea	2879	3256	377
Budacu de Jos	4396	4650	254
Budești	4305	4551	246
Căianu Mic	5894	3920	-1974
Cetate	8497	4229	-4268
Chiochiș	7141	7211	70
Chiuza	2499	2664	165
Ciceu-Giurgești	7175	3219	-3956
Ciceu-Mihăiești	0	2092	2092
Coșbuc	3975	1652	-2323
Dumitra	6806	6024	-782
Dumitrița	0	4295	4295
Feldru	9221	7248	-1973
Galații Bistriței	5286	5013	-273
Ilva Mare	3792	3669	-123
Ilva Mică	3419	2331	-1088
Josenii Bârgăului	3962	3862	-100
Lechința	10129	10476	347
Leșu	3525	4233	708
Livezile	7363	5249	-2114

UAT	SUPRAFAȚĂ AGRICOLĂ 1990 (HA)	SUPRAFAȚĂ AGRICOLĂ 2014 (HA)	DINAMICĂ 2014 VS 1990 (HA)
Lunca Ilvei	3032	4037	1005
Măgura Ilvei	3901	1999	-1902
Maieru	4621	6545	1924
Mărișelu	5852	6188	336
Matei	6591	6600	9
Miceștii de Câmpie	3428	3768	340
Milaș	3983	4207	224
Monor	3805	4223	418
Negrilești	0	4302	4302
Nimigea	6971	7187	216
Nușeni	6694	7156	462
Parva	2641	3410	769
Petru Rareș	3959	1948	-2011
Poiana Ilvei	0	1265	1265
Prundu Bârgăului	2476	2458	-18
Rebra	2954	2871	-83
Rebrișoara	5496	7050	1554
Rodna	4903	8367	3464
Romuli	1801	2121	320
Runcu Salvei	0	2112	2112
Salva	4170	1570	-2600
Sânmihaiu de Câmpie	5528	5744	216
Șanț	3426	7882	4456
Șieu	5403	5928	525
Șieu-Măgheruș	3788	3994	206
Șieu-Odorhei	3284	3525	241
Șieuț	4438	5510	1072
Silivașu de Câmpie	2522	2545	23
Șintereag	5116	5330	214
Spermezeu	3231	4998	1767
Târlîșua	6176	6398	222
Teaca	10104	9933	-171
Telciu	7594	7588	-6
Tiha Bârgăului	6021	6807	786
Uriu	3044	3034	-10
Urmeniș	4735	4848	113
Zagra	7316	8187	871

Sursă: INS. Baza de date Tempo Online.

În prezent, datele cu privire la modul de utilizare a suprafețelor de teren de la nivelul fiecărei UAT sunt blocate de ANCPI și INS la nivelul anului 2014, până la momentul finalizării implementării Programului Național de Cadastru și Carte Funciară. Până la sfârșitul lunii iulie 2025, doar comunele Ilva Mică, Poiana Ilvei, Prundu Bârgăului, Romuli, Lechința și Petru Rareș aveau finalizate lucrările de cadastru sistematic, pe o suprafață totală de 43637 ha, adică mai puțin de 10% din suprafața administrativă totală a județului Bistrița-Năsăud. În comuna Salva lucrările erau finalizate parțial pe 1089 ha. În restul UAT-urilor din județ lucrările cadastrale se află în diferite stadii.

Fig. 2.10 STADIUL IMPLEMENTĂRII PROGRAMULUI NAȚIONAL DE CADASTRU SISTEMATIC ÎN JUDEȚUL BISTRIȚA-NĂȘĂUD, ÎN ANUL 2025

Sursă: Planșă proprie pe baza datelor puse la dispoziție de ANCP.

Tabel 2.5 MODUL DE UTILIZARE AL TERENURILOR LA NIVEL DE UAT, ÎN ANUL 2014

UAT	TEREN ARABIL (HA)	PĂȘUNI (HA)	FÂNEȚE (HA)	VII (HA)	LIVEZI (HA)	PĂDURI (HA)	APE (HA)	CONSTRUCȚII (HA)	CĂI DE COMUNICAȚII (HA)	TERENURI DEGRADATE ȘI NEPRODUCTIVE (HA)
Județul Bistrița- Năsăud	98594	107623	82589	408	8386	194695	7099	8871	8140	19115
Bistrița	3087	1617	1994	5	1457	3352	196	1635	489	750
Beclean	1792	687	1037	2	44	1394	118	431	153	202
Năsăud	1110	1167	841	6	121	690	90	144	155	29
Sângeorz- Băi	636	3645	2358	0	0	7184	64	90	80	345
Bistrița Bârgăului	698	1905	1789	0	123	14352	416	113	159	452
Braniștea	1296	836	447	28	649	284	116	120	92	385
Budacu de Jos	2195	1076	1034	15	330	1016	117	114	133	28
Budești	2396	1739	402	0	13	225	46	148	129	142
Căianu Mic	1801	1429	690	0	0	1126	100	84	83	514
Cetate	1016	1964	829	0	420	1881	49	122	87	25
Chiochiș	4697	1521	707	16	270	1229	156	132	121	380
Chiuza	1467	579	438	1	179	1340	72	90	68	157
Ciceu- Giurgești	915	834	1410	0	60	1693	76	52	59	280
Ciceu- Mihăiești	843	360	604	0	281	1069	66	136	72	45
Coșbuc	227	893	532	0	0	979	62	15	69	228

UAT	TEREN ARABIL (HA)	PĂȘUNI (HA)	FÂNEȚE (HA)	VII (HA)	LIVEZI (HA)	PĂDURI (HA)	APE (HA)	CONSTRUCȚII (HA)	CĂI DE COMUNICAȚII (HA)	TERENURI DEGRADATE ȘI NEPRODUCTIVE (HA)
Dumitra	2450	1709	1473	1	391	2073	94	120	155	68
Dumitrița	793	1751	1731	0	20	5873	133	107	88	28
Feldru	1419	3215	2522	0	92	4392	147	278	160	78
Galații Bistriței	2439	1959	320	16	279	1526	70	113	142	231
Ilva Mare	442	1203	2023	0	1	2512	127	26	160	232
Ilva Mică	324	110	1882	0	15	1855	94	53	104	926
Josenii Bârgăului	746	715	1899	0	502	244	96	77	71	529
Lechința	4119	3218	2909	110	120	2106	129	289	187	173
Leșu	506	1189	2517	0	21	4092	97	34	75	483
Livezile	1289	2355	1276	2	327	3506	139	96	328	26
Lunca Ilvei	71	1098	2819	0	49	6652	1	198	120	0
Măgura Ilvei	463	683	853	0	0	514	30	28	56	77
Maieru	682	4045	1798	0	20	7494	234	88	210	344
Mărișelu	2602	1079	2345	11	151	1071	134	142	91	138
Matei	3591	2322	548	42	97	1192	34	128	131	298
Miceștii de Câmpie	2465	612	671	11	9	382	6	93	91	70
Milaș	2857	1007	304	33	6	364	30	207	94	83
Monor	1309	1113	1740	0	61	729	84	48	68	98
Negrilești	902	2160	1210	0	30	1456	88	45	66	103
Nimigea	2869	2488	1601	0	229	2136	203	118	150	118

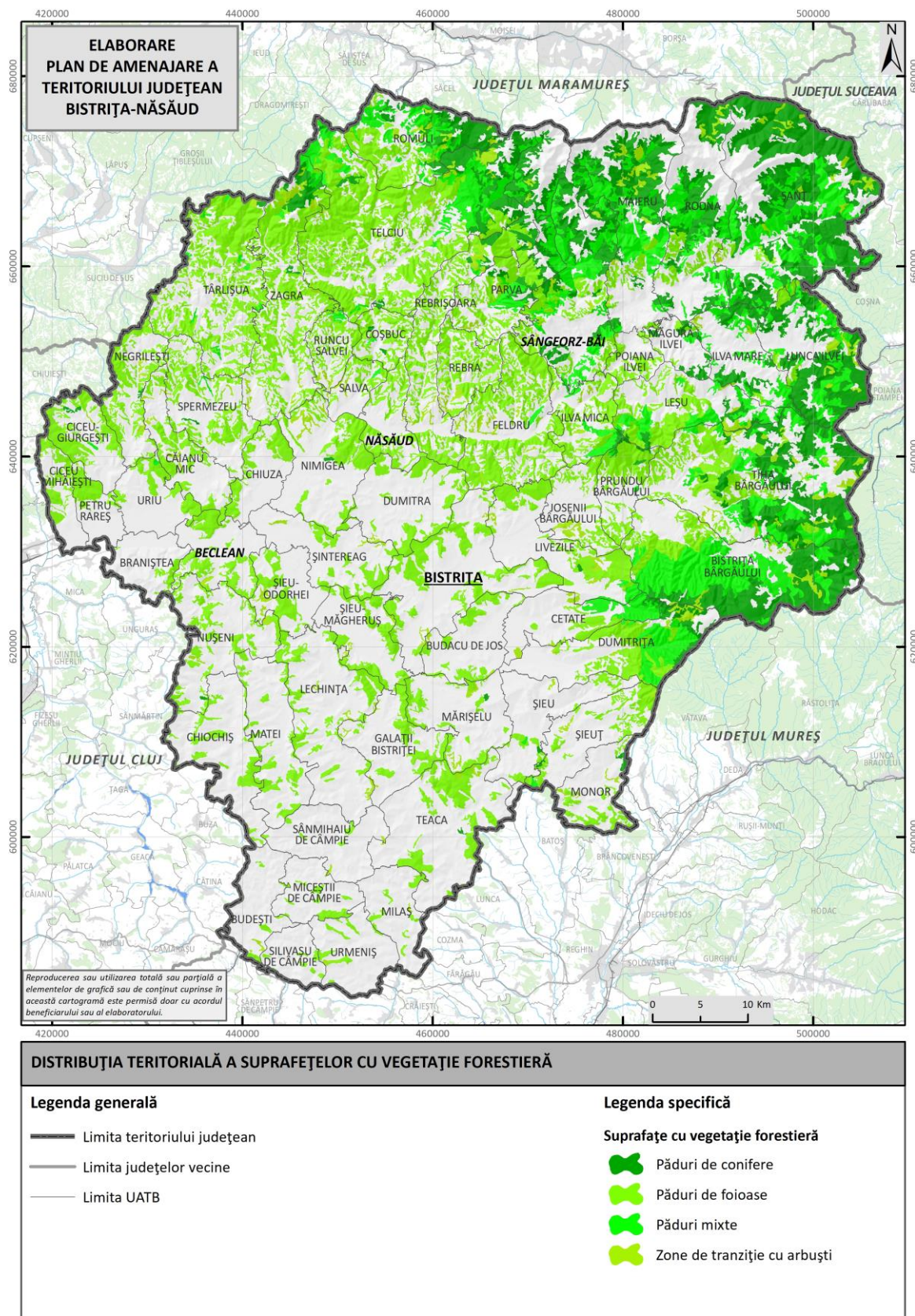
UAT	TEREN ARABIL (HA)	PĂȘUNI (HA)	FÂNEȚE (HA)	VII (HA)	LIVEZI (HA)	PĂDURI (HA)	APE (HA)	CONSTRUCȚII (HA)	CĂI DE COMUNICAȚII (HA)	TERENURI DEGRADATE ȘI NEPRODUCTIVE (HA)
Nușeni	3005	3645	435	25	46	1335	105	159	147	327
Parva	297	1725	1388	0	0	3755	38	18	40	49
Petru Rareș	1096	450	324	0	78	696	68	86	68	58
Poiana Ilvei	318	278	669	0	0	565	37	22	57	369
Prundu Bârgăului	552	1013	717	0	176	1290	185	66	70	127
Rebra	682	1312	876	0	1	784	159	273	121	537
Rebrișoara	1515	4145	1382	0	8	6025	350	249	152	960
Rodna	386	6395	1568	0	18	4911	70	71	222	274
Romuli	229	982	910	0	0	7001	84	46	70	522
Runcu Salvei	832	759	504	0	17	599	38	31	16	369
Salva	878	356	324	0	12	470	141	75	108	268
Sânmiхайu de Câmpie	3558	1671	437	2	76	201	62	166	140	230
Șanț	209	5440	2229	0	4	18073	173	22	185	109
Șieu	1702	1614	2210	2	400	762	81	130	106	223
Șieu-Măgheruș	1673	776	1306	5	234	1449	122	117	140	129
Șieu-Odorhei	1743	1226	525	4	27	966	117	198	97	305
Șieuț	1340	1680	2388	12	90	1069	50	66	43	551
Silivașu de Câmpie	1664	615	238	19	9	100	2	32	22	402
Șintereag	2557	1085	1685	3	0	1152	106	220	132	364

UAT	TEREN ARABIL (HA)	PĂȘUNI (HA)	FÂNEȚE (HA)	VII (HA)	LIVEZI (HA)	PĂDURI (HA)	APE (HA)	CONSTRUCȚII (HA)	CĂI DE COMUNICAȚII (HA)	TERENURI DEGRADATE ȘI NEPRODUCTIVE (HA)
Spermezeu	1663	1539	1767	0	29	1570	146	101	184	1236
Târlișua	1384	2994	2020	0	0	6498	246	53	272	2341
Teaca	5145	1761	2437	15	575	3043	210	280	311	204
Telciu	751	3266	3564	0	7	19266	347	115	381	840
Tiha Bârgăului	1264	2933	2564	0	46	16860	88	103	112	21
Uriu	1491	733	677	0	133	1153	167	190	140	199
Urmeniș	3344	1142	339	17	6	527	62	198	182	18
Zagra	2802	3805	1553	0	27	6592	131	70	126	18

Sursă: INS. Baza de date Tempo Online.

Pădurile ocupă cele mai mari suprafețe în partea de nord și de est a județului, care se suprapune cu zona montană: Telciu (19266 ha), Șanț (18073 ha), Tiha Bârgăului (16860 ha), Bistrița Bârgăului (14352 ha), Maieru (7494 ha), Sângeorz-Băi (7184 ha), Romuli (7001 ha), Lunca Ilvei (6652 ha), Zagra (6592 ha), Târlișua (6498 ha), Rebișoara (6025 ha) și Dumitrița (5873 ha).

Fig. 2.11 DISTRIBUȚIA TERITORIALĂ A SUPRAFEȚELOR CU VEGETAȚIE FORESTIERĂ

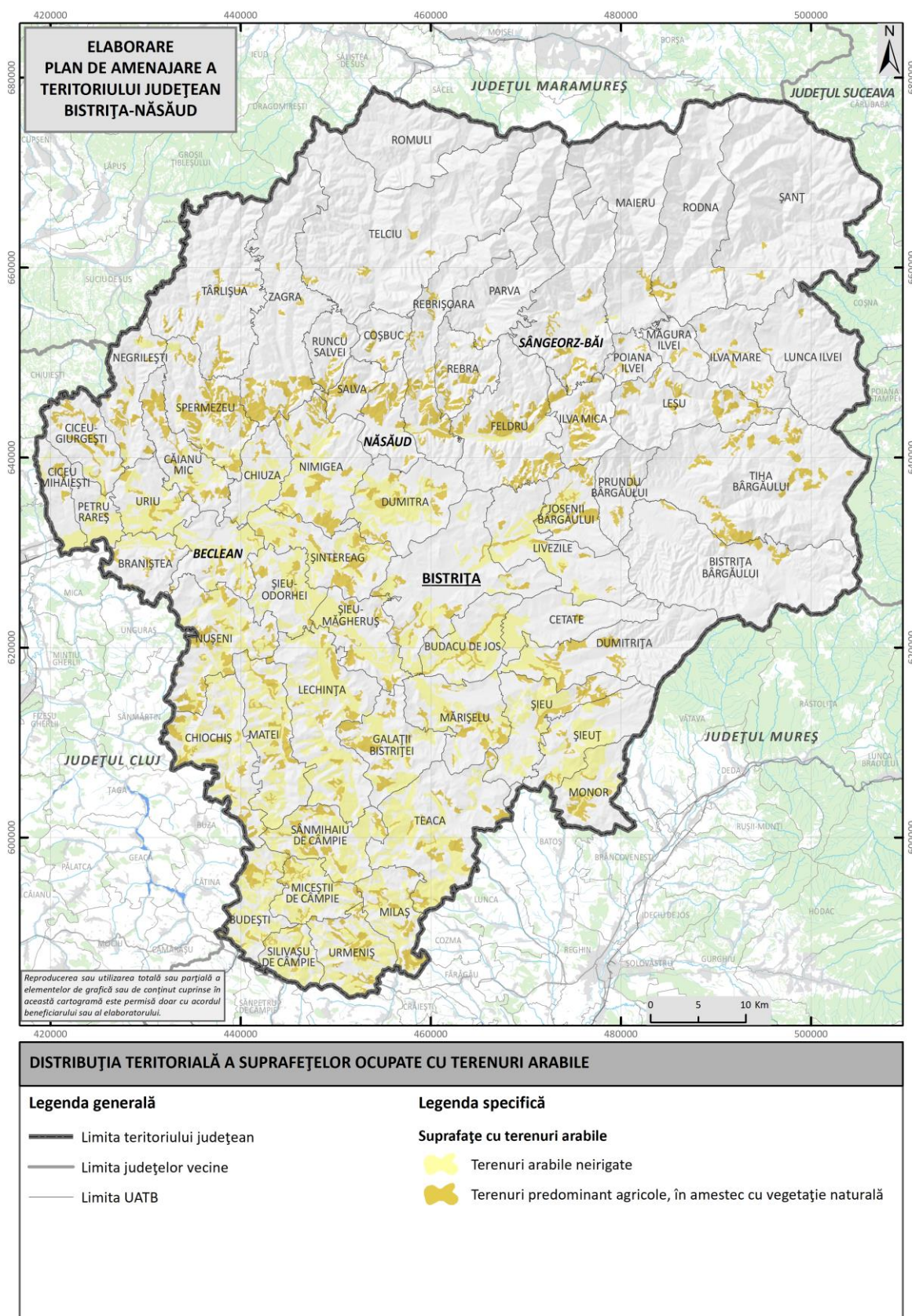

Sursă: Planșă proprie pe baza datelor Corine Land Cover 2018.

Cele mai extinse suprafețe de teren arabil se găsesc în zona de dealuri joase din partea de sud a acestuia: Teaca (5145 ha), Chiochiș (4697 ha), Lechința (4119 ha), Matei (3591 ha), Sânmihaiu de Câmpie (3558 ha), Urmeniș (3344 ha), Bistrița (3087 ha), Nușeni (3005 ha). În aceste zone există potențial pentru comasarea micilor parcele de teren din proprietate individuală pentru a forma exploatații viabile, capabile să facă față competiției globale.

La polul opus, cele mai restrânse suprafețe de teren arabil se înregistrează în zona montană, în UAT-uri precum Lunca Ilvei (71 ha), Șanț (209 ha), Coșbuc (227 ha), Parva (297 ha), Poiana Ilvei (318 ha), Ilva Mică (324 ha), Rodna (386 ha), Ilva Mare (442 ha) și Măgura Ilvei (463 ha). Potențialul pentru o agricultură vegetală performantă în aceste zone este unul extrem de limitat, terenurile arabile fiind amplasate disparat în parcele mici.

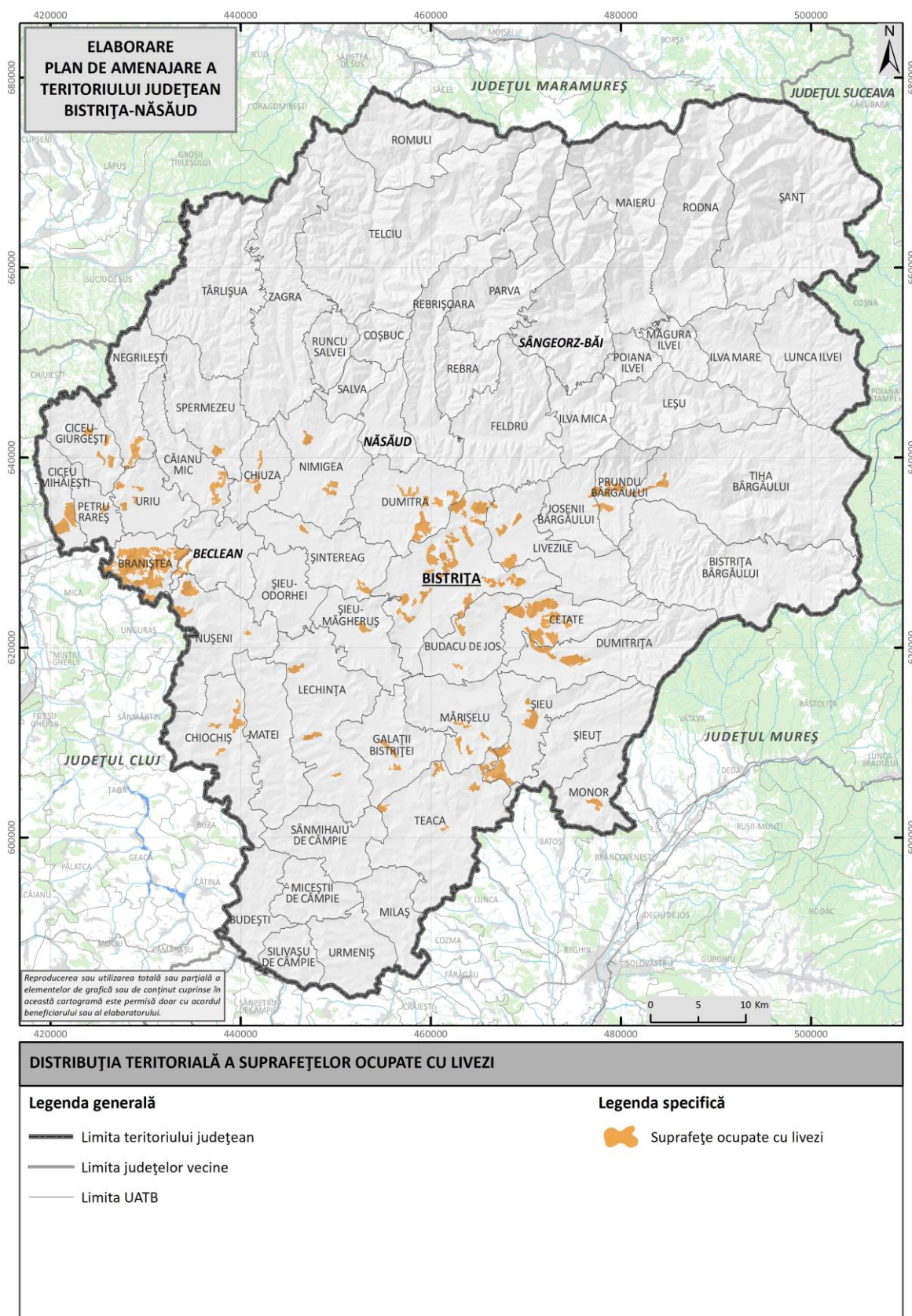
Fig. 2.12 DISTRIBUȚIA TERITORIALĂ A SUPRAFEȚELOR OCUPATE DE TERENURI ARABILE

Sursă: Planșă proprie pe baza datelor Corine Land Cover 2018.

Viticultura se practică pe suprafețe ceva mai mari doar în comuna Lechința (110 ha). Livezile ocupă suprafețe extinse în municipiul Bistrița (1457 ha) și în comunele Braniștea (649 ha), Teaca (575 ha), Josenii Bârgăului (502 ha), Cetate (420 ha), Șieu (400 ha), Dumitra (391 ha), Budacu de Jos (330 ha) și Livezile (327 ha).

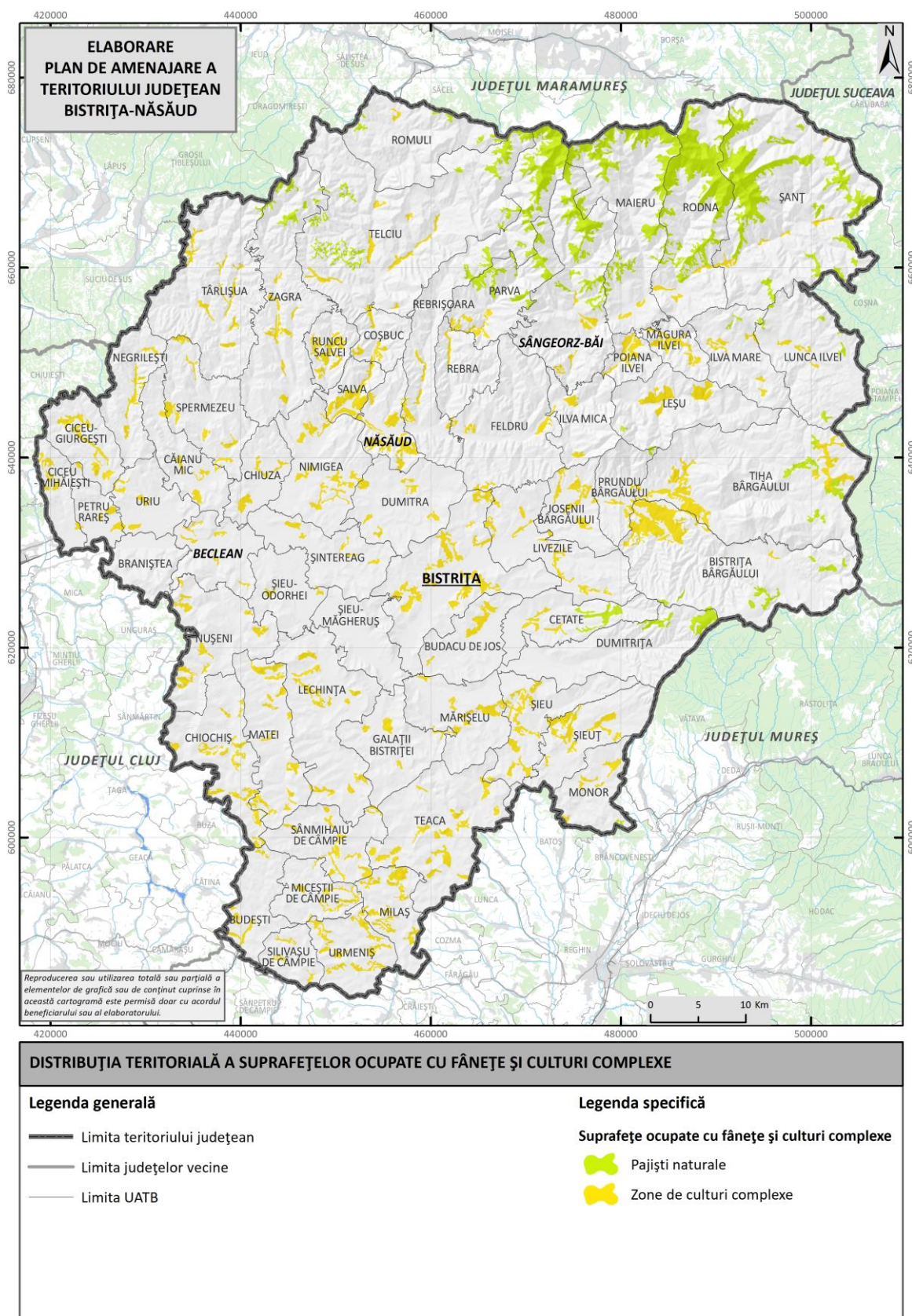
Fig. 2.13 DISTRIBUȚIA TERITORIALĂ A SUPRAFEȚELOR OCUPATE CU LIVEZI

Sursă: Planșă proprie pe baza datelor Corine Land Cover 2018.

Resursele de fânețe sunt concentrate în UAT-urile din zona montană și de deal: Telciu (3564 ha), Lechința (2909 ha), Lunca Ilvei (2819 ha), Tiha Bârgăului (2564 ha), Feldru (2522 ha), Leșu (2517 ha), Teaca (2437 ha), Șieuț (2388 ha), Sângeorz-Băi (2358 ha), Mărișelu (2345 ha), Șanț (2229 ha), Șieu (2210 ha) și Târlișua (2020 ha).

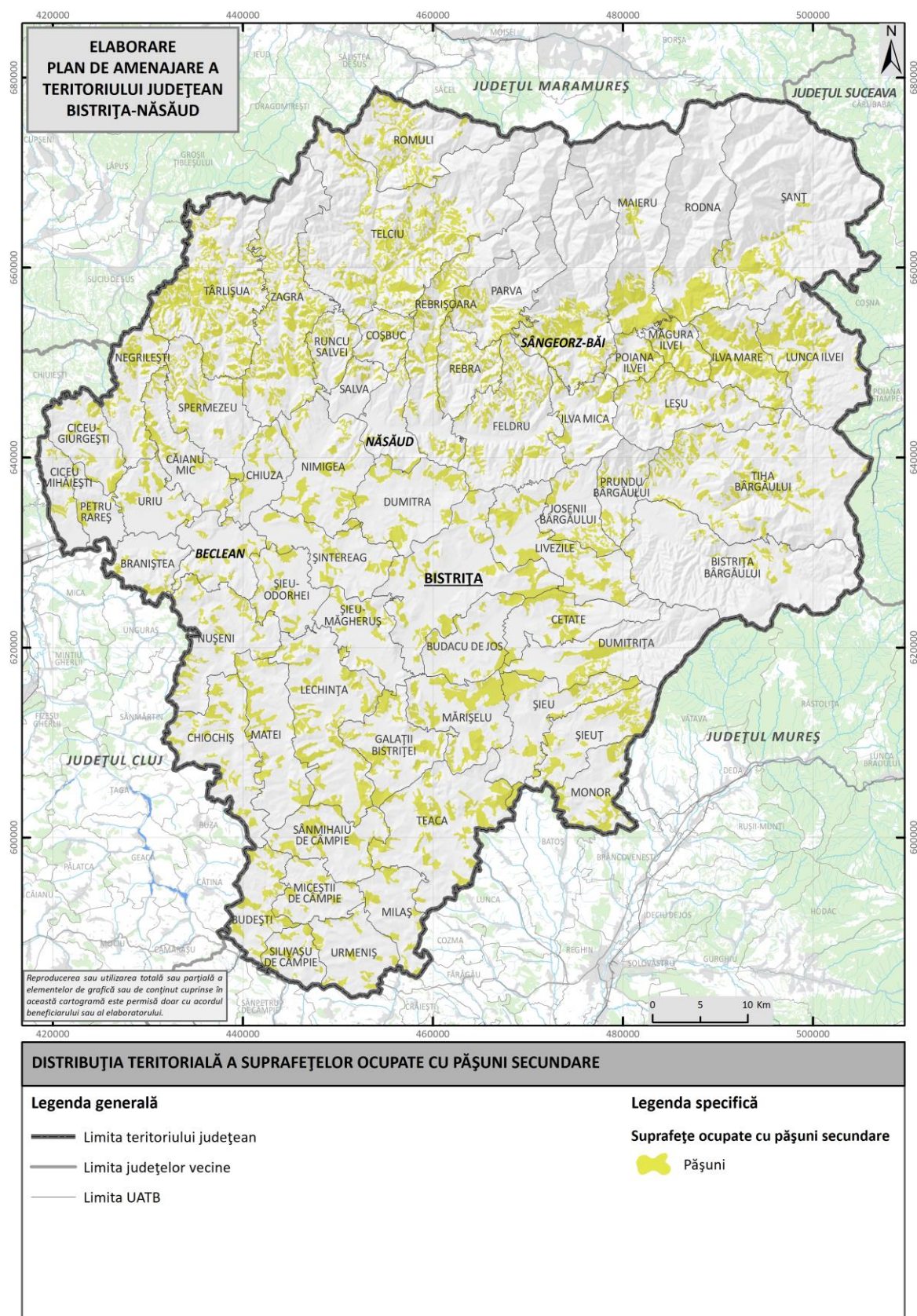
Fig. 2.14 DISTRIBUȚIA TERITORIALĂ A SUPRAFEȚELOR OCUPATE CU FÂNEȚE ȘI CULTURI COMPLEXE

Sursă: Planșă proprie pe baza datelor Corine Land Cover 2018.

Pășunile ocupă cele mai extinse suprafețe în zona înaltă a județului, dar și în zona de deal, unde există o îndelungată tradiție în domeniul creșterii animalelor: Rodna (6395 ha), Șanț (5440 ha), Maieru (4045 ha), Zagra (3805 ha), Sângeorz-Băi (3645 ha), Nușeni (3645 ha), Telciu (3266 ha), Lechința (3218 ha) și Feldru (3215 ha). Aceste UAT-uri înregistrează cel mai ridicat potențial pentru dezvoltarea zootehniei.

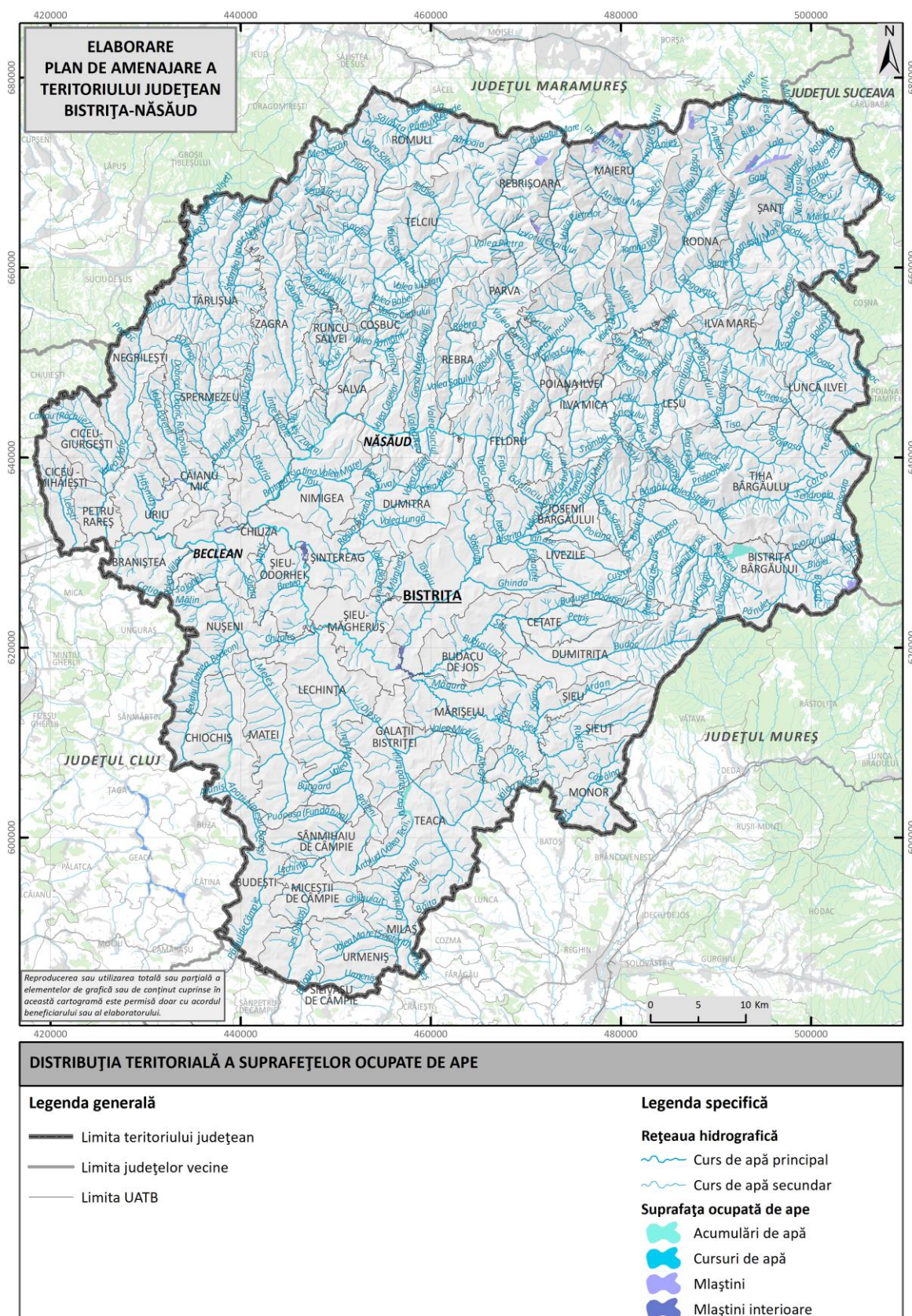
Fig. 2.15 DISTRIBUȚIA TERITORIALĂ A SUPRAFEȚELOR OCUPATE CU PĂȘUNI SECUNDARE

Sursă: Planșă proprie pe baza datelor Corine Land Cover 2018.

Suprafețele ocupate de ape sunt mai mari în cazul UAT-urilor: Bistrița Bârgăului (416 ha, incluzând Lacul Colibița), Rebrîșoara (350 ha), Telciu (347 ha), Târlișua (246 ha), Maieru (234 ha), Teaca (210 ha) și Nimigea (203 ha).

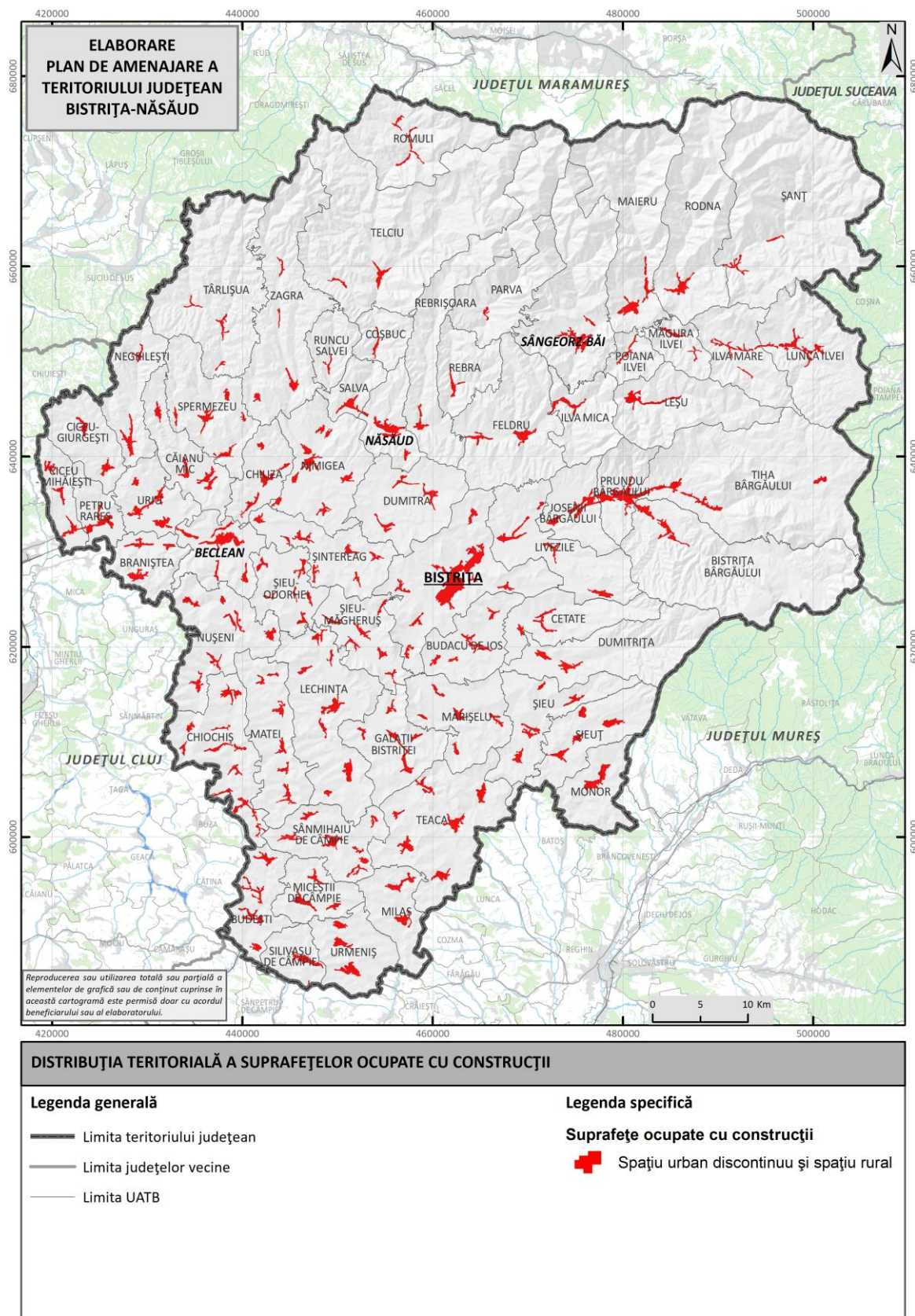
Fig. 2.16 DISTRIBUȚIA TERITORIALĂ A SUPRAFEȚELOR OCUPATE DE APE

Sursă: Planșă proprie pe baza datelor Corine Land Cover 2018.

Construcțiile ocupă cele mai mari suprafețe în municipiul Bistrița (1635 ha), orașul Beclean (431 ha) și comunele Lechința (289 ha), Teaca (280 ha), Feldru (278 ha), Rebra (273 ha), Rebrîșoara (249 ha), Șintereag (220 ha) și Milaș (207 ha).

Fig. 2.17 DISTRIBUȚIA TERITORIALĂ A SUPRAFEȚELOR OCUPATE DE CONSTRUCȚII

Sursă: planșă proprie pe baza datelor Corine Land Cover 2018.

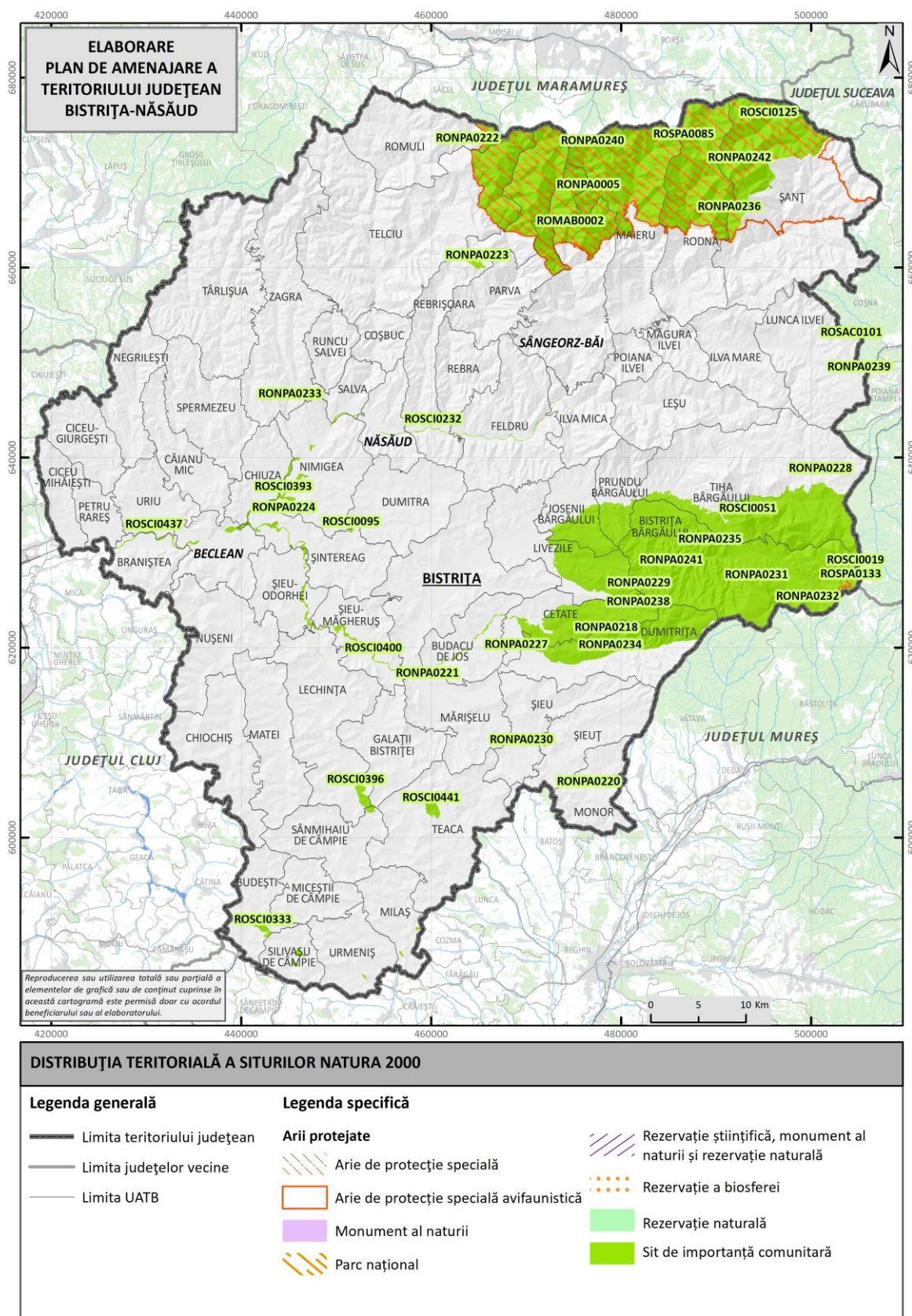
Rețeaua de căi de comunicație (drumuri și căi ferate) ocupă suprafețe considerabile în județ, cele mai mari extinderi regăsindu-se în municipiul Bistrița (489 ha) și în comunele Telciu (381 ha), Livezile (328 ha), Teaca (311 ha), Târlîșua (272 ha) și Rodna (222 ha).

Cele mai întinse terenuri degradate și neproductive se întâlnesc în comunele Târlîșua (2341 ha), Spermezeu (1236 ha), Rebrîșoara (960 ha), Ilva Mică (926 ha), Telciu (840 ha) și în municipiul Bistrița (750 ha). Aceste suprafețe prezintă potențial pentru reconversie funcțională, putând fi utilizate fie pentru împăduriri, fie pentru amenajarea unor parcuri destinate producerii de energie regenerabilă.

Potrivit Hotărârii nr. 683/2015 privind Strategia Națională și Planul Național pentru Gestionarea Siturilor Contaminate, în județul Bistrița-Năsăud au fost identificate 8 situri potențial contaminate și 5 situri contaminate. Dintre acestea, 7 provin din activități industriale, unul din activități agricole, iar 5 din depozitarea deșeurilor. Din totalul de 13 locații, 9 au fost deja supuse lucrărilor de remediere. Totodată, un studiu realizat în 2017 de Ministerul Economiei – Comisia interministerială pentru inventarierea haldelor de steril și iazurilor de decantare la nivel național – a evidențiat, în județ, existența a 33 de halde de steril și 3 iazuri de decantare. Lucrările de reabilitare la construcțiile miniere deteriorate din zona iazurilor Valea Glodului – Mina Rodna (Valea Blaznei Făget) au fost realizate doar parțial, din cauza insuficienței fondurilor.

În baza OUG 57/2007, pe teritoriul județului Bistrița-Năsăud au fost instituite arii naturale protejate, având ca obiectiv conservarea habitatelor, florei și faunei, în scopuri științifice, sociale sau estetice. În unități administrativ-teritoriale precum Romuli, Telciu, Rebrîșoara, Sângeorz-Băi, Maieru, Rodna, Șanț, Lunca Ilvei, Tiha Bârgăului, Prundu Bârgăului, Josenii Bârgăului, Livezile și Cetate, o parte semnificativă a teritoriului se află sub regim de protecție. Aceasta presupune aplicarea unor restricții stricte privind utilizarea terenurilor, conform planurilor de management aprobate și implementate de Agenția Națională pentru Arii Naturale Protejate.

Fig. 2.18 DISTRIBUȚIA TERITORIALĂ A SUPRAFEȚELOR DE TEREN INCLUSE ÎN SITURI NATURA 2000

Sursă: Planșă proprie pe baza datelor Ministerului Mediului.

2.1.2. Profilul dominant al zonelor

Pe baza informațiilor din subcapitolul 2.1.1. legate de modul de utilizare a terenurilor la nivelul județului Bistrița-Năsăud pentru diferite folosințe (agricole, silvice, locative, industriale etc.), putem delimita o serie de zone cu anumite trăsături specifice din această perspectivă:

- Zone urbane cu funcțiuni complexe: Bistrița, Beclean, Năsăud, Sângeorz-Băi;
- Zone rurale cu profil mixt, puternic integrate funcțional cu centrele urbane (periurbane): Șieu-Măgheruș, Mărișelu, Cetate, Livezile, Galații Bistriței, Dumitra, Budacu de Jos, Dumitrița, Șieu-Odorhei, Lechința, Matei, Șintereag, Josenii Bârgăului, Șieu, Prundu Bârgăului, Braniștea, Salva;
- Zone rurale intermediare, în curs de integrare funcțională cu centrele urbane: Uriu, Nușeni, Chiuza, Rebrisoara, Bistrița Bârgăului, Monor, Teaca, Nimigea, Tiha Bârgăului, Șieuț, Ciceu-Mihăiești, Ciceu-Giurgești, Chiochiș, Coșbuc, Feldru, Ilva Mică, Maieru, Milaș, Monor, Petru Rareș, Rodna, Silivașu de Câmpie, Urmeniș, Poiana Ilvei, Runcu Salvei;
- Zone rurale îndepărtate de centre urbane polarizatoare, cu profil preponderent agro-silvic: Budești, Căianu Mic, Ilva Mare, Leșu, Lunca Ilvei, Măgura Ilvei, Miceștii de Câmpie, Parva, Rebra, Romuli, Sânmihaiu de Câmpie, Spermezeu, Șanț, Șieuț, Telciu, Târlișua, Zagra, Negrilești.

2.1.3. Zone cu grad redus de utilizare, respectiv cu utilizare intensivă a terenurilor

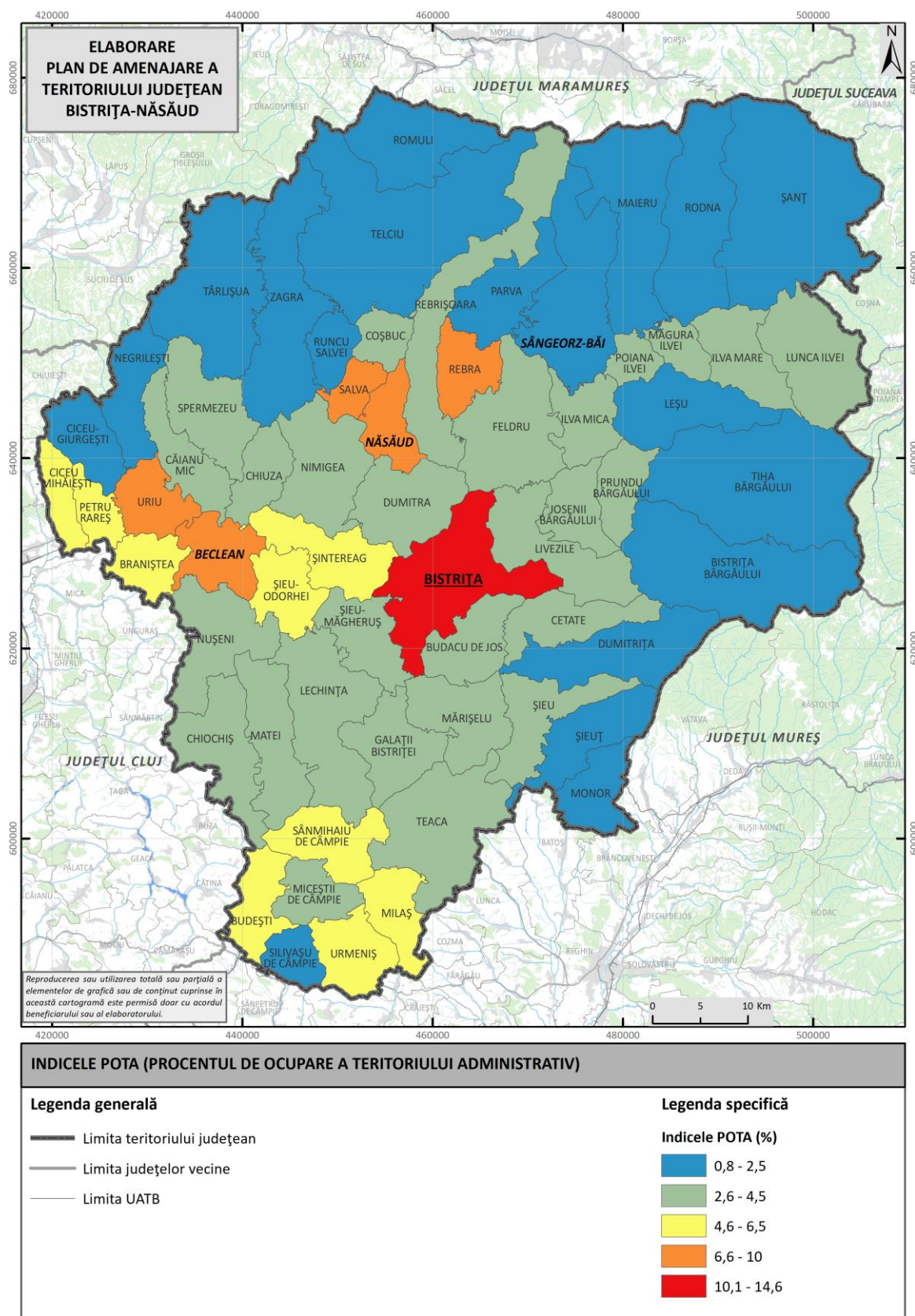
Unul dintre obiectivele declarate ale Strategiei de Dezvoltare Teritorială a României este eficientizarea utilizării prudente și ecologice a teritoriului, ca resursă principală a dezvoltării. În vederea monitorizării ducerii la îndeplinire a acestui deziderat, sunt propuși doi indic:

- Indicele POTA, procentul de ocupare a teritoriului administrativ (%) = suprafața ocupată de construcții și căi de comunicații raportată la suprafața teritoriului administrativ al UAT, indicat pentru analiza situației utilizării terenului;
- Indicele PITA, procentul teritoriului intravilan din teritoriul administrativ (%) = suprafața teritoriului intravilan propus prin PUG raportată la suprafața teritoriului administrativ al UAT, utilizat pentru controlul propunerilor de dezvoltare.

Valoarea medie a indicelui POTA este de 3,2% la nivel județean, însă aceasta înregistrează diferențe majore între UAT-uri. Astfel, valoarea maximă se înregistrează în municipiul Bistrița (14,6%) și în orașul Beclean (10%), în timp ce valori mult peste medie sunt raportate pentru orașul Năsăud (6,9%) și comunele Rebra (8,3%), Salva (7%), Uriu (6,8%), Urmeniș (6,5%), Milaș (6%) și Ciceu-Mihăiești (6%). Cele mai scăzute valori ale indicelui se

înregistrează în oraşul Sângeorz-Băi (1,2%) şi în comunele Şanţ (0,8%), Parva (0,8%), Tiha Bârgăului (0,9%), Leşu (1,2%), Romuli (1,2%), Zagra (1,3%), Bistriţa Bârgăului (1,4%), Runcu Salvei (1,5%), Şieut (1,5%). Acestea din urmă înregistrează cele mai mari rezerve de terenuri neconstruite şi de peisaje antropizate, fiind în general aşezări din zona montană, cu mari suprafeţe ocupate de păduri şi păşuni.

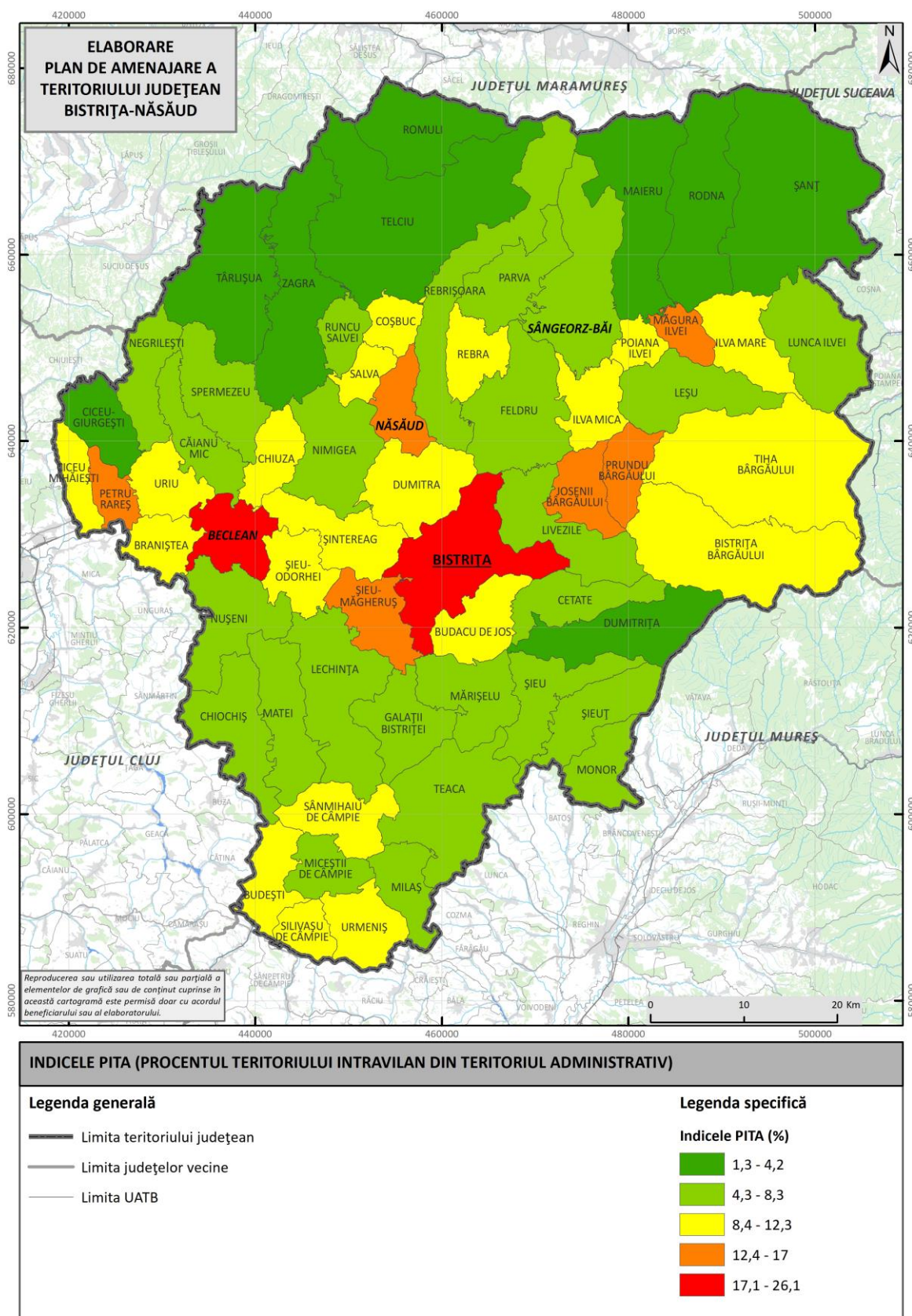
Fig. 2.19 INDICELE POTA (PROCENTUL DE OCUPARE A TERITORIULUI ADMINISTRATIV)

Sursă: Planșă proprie pe baza datelor INS. Baza de date Tempo Online.

Indicele PITA înregistrează o valoare medie de 7,7% la nivelul județului Bistrița-Năsăud, de peste 2 ori mai mult decât valoarea de 3,2% a POTA. Acest lucru indică faptul că peste jumătate dintre suprafețe intravilane din județ nu sunt ocupate cu construcții. Cea mai mare valoare a indicelui se înregistrează în municipiul Bistrița (26,1%) și în orașul Beclean (22,6%). Valori mult peste medie erau raportate și în orașul Năsăud (14,1%), respectiv în comunele Șieu-Măgheruș (17%), Prundu Bârgăului (16,6%), Josenii Bârgăului (15,3%), Petru Rareș (14,3%), Măgura Ilvei (13,7%) și Coșbuc (12,3%). Valorile cele mai reduse sunt înregistrate în comunele Șanț (1,3%), Rodna (2,4%), Telciu (2,7%), Dumitrița (2,9%) și Zagra (3%) – în general UAT-uri din zona montană cu o suprafață administrativă extinsă.

Fig. 2.20 INDICELE PITA (PROCENTUL TERITORIULUI INTRAVILAN DIN TERITORIUL ADMINISTRATIV)

Sursă: Planșă proprie pe baza datelor INS. Baza de date Tempo Online și a Topro50.

2.2. Contextul teritorial interjudețean, regional și național

2.2.1. Structura localităților în raport cu rangul lor stabilit prin lege

Conform Secțiunii a IV-a a PATN, aprobată prin Legea nr. 350/2001 a amenajării teritoriului și urbanismului, localitățile din județul Bistrița-Năsăud sunt împărțite pe ranguri după cum urmează:

- Localități urbane de rangul II – municipii reședință de județ: Bistrița;
- Localități urbane de rangul III – orașe: Beclean, Năsăud, Sângeorz-Băi;
- Localități rurale de rangul IV – sate reședință de comună: 58.
- Localități rurale de rangul V – sate componente ale comunelor, municipiilor și orașelor: 235

Analizând elementele și nivelul de dotare al localităților specifice pentru fiecare rang în parte, putem trage următoarele concluzii:

- Orașul Sângeorz-Băi nu dispune de un spital, unul dintre criteriile pentru obținerea statutului de oraș fiind existența a minim 7 paturi de spital la 1000 de locuitori;
- Orașele Beclean și Năsăud nu dispun de capacitate de cazare în hoteluri (cerința fiind de 50 de locuri), desi în Beclean există locuri de cazare peste pragul solicitat în alte tipuri unități de cazare;
- Comunele Ciceu-Giurgești, Ciceu-Mihăiești, Miceștii de Câmpie, Milaș, Monor, Poiana Ilvei, Runcu Salvei, Sânmihaiu de Câmpie și Silivașu de Câmpie nu mai ating pragul minimal de 1.500 de locuitori pentru a fi încadrate în rangul IV.

Legislația actuală nu permite declasificarea automată a localităților rurale care nu mai ating pragul minimal pentru statutul de comună (rang IV), însă viabilitatea funcțională a acestora pe termen mediu și lung este deja pusă sub semnul întrebării. Aceeași situație e valabilă și în cazul orașelor care nu îndeplinesc anumite criterii.

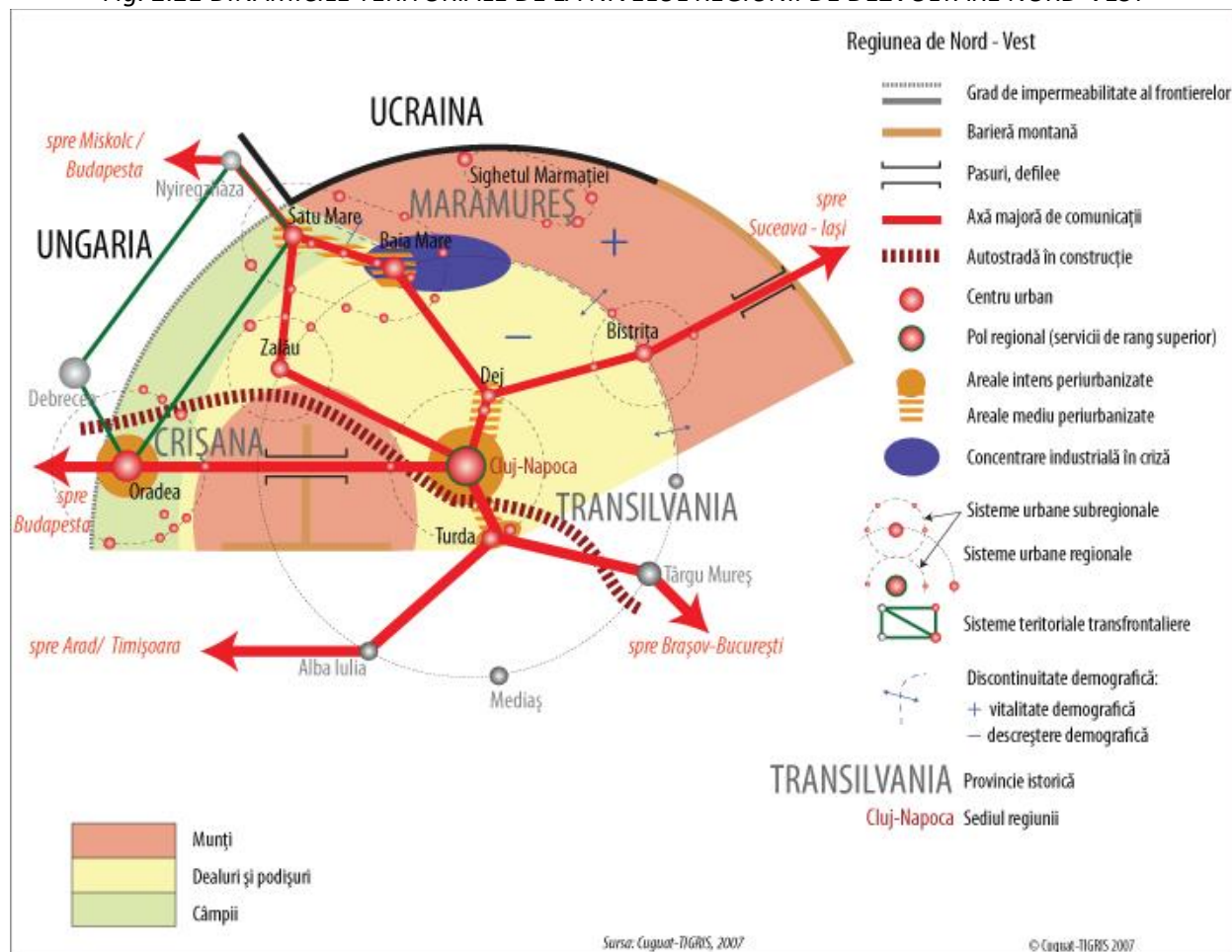
La nivelul regiunii de dezvoltare Nord-Vest a fost stabilit, prin HG nr. 998/2008, un singur pol național de creștere în care să se realizeze cu prioritate investiții din programele cu finanțare comunitară și națională, respectiv municipiul Craiova.

2.2.2. Coridoare de transport. Orașe-poartă

Analizat în context regional și național, județul Bistrița-Năsăud este traversat de un singur coridor de transport rutier, respectiv cel care leagă Transilvania de Bucovina prin Pasul Tihața. Acest coridor se suprapune peste traseul DN 17/E 58, legând Dej (unde există ramificații către Cluj-Napoca, respectiv către Baia Mare și Satu Mare) de Beclean, Bistrița, Vatra Dornei și Suceava. Acest traseu este intens circulat, context în care face obiectul unui studiu de fezabilitate pentru

un drum de mare viteză care va include și varianta de ocolire a municipiului Bistrița. Legătura feroviară adiacentă acestui coridor major de transport parcurge un traseu diferit (magistrala CF 502: Suceava – Vatra Dornei – Ilva Mică și CF 401: Ilva Mică – Năsăud – Salva – Beclean pe Someș – Dej – Apahida), care face, la rândul său, obiectul unui studiu de fezabilitate și al unui proiect tehnic pentru modernizare.

Fig. 2.21 DINAMICILE TERITORIALE DE LA NIVELUL REGIUNII DE DEZVOLTARE NORD-VEST

Sursă: MDRAP. Atlasul Teritorial al României

În același context național și regional, după cum reiese și din figura de mai sus, județul Bistrița-Năsăud se află în aria de polarizare a municipiului Cluj-Napoca, care are și statutul de pol de creștere al regiunii Nord-Vest. La recensământul din 2011 un număr de 12587 de bistrițeni trăiau în județul Cluj (din care 9375 în mediul urban), 4660 în județul Timiș (1648 în urban), 3971 în județul Mureș (2301 în urban) și 3823 în județul Arad (1390 în urban).

Municipiul Bistrița poate fi privit ca un oraș-poartă la intrarea în regiunea istorică a Transilvaniei dinspre cea a Moldovei pe coridorul de transport care leagă cele două regiuni prin Pasul Tihuța. Din punct de vedere istoric, Bistrița este și una dintre cele șapte cetăți ("sieben Bürger") ale sașilor transilvăneni, fiind singura din partea de nord a Transilvaniei.

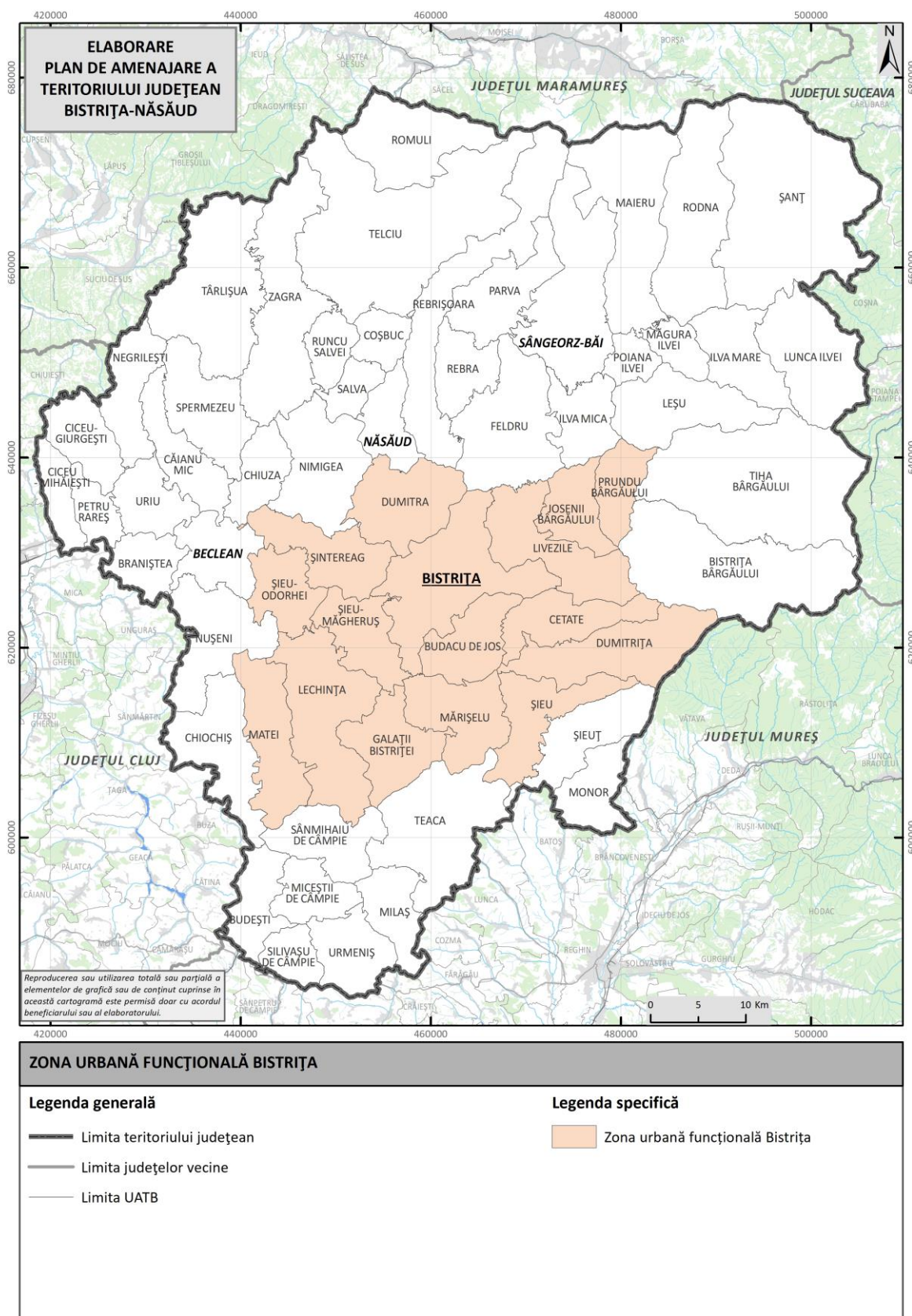
2.2.3. Zone urbane funcționale și zone metropolitane

Metodologia adoptată de OECD și de Comisia Europeană¹ pentru delimitarea zonelor urbane funcționale indică faptul că în componența acestor zone funcționale intră acele unități administrativ-teritoriale din care minim 15% din populația ocupată totală face naveta către nucleul urban al respectivului areal. Pentru a asigura congruența teritorială a respectivelor zone funcționale, se includ enclavele (unitățile care nu îndeplinesc respectivul criteriu, dar sunt înconjurate de altele care o fac), respectiv se exclud exclavele (unități care îndeplinesc criteriu de 15%, dar care sunt înconjurate de de altele care nu se află în aceeași situație).

Prin aplicarea acestei metodologii rezultă o zonă urbană funcțională a municipiului Bistrița care ocupă cea mai mare parte a zonei centrale a județului. În componența acesteia intră comunele Șieu-Măgheruș, Mărișelu, Cetate, Livezile, Galații Bistriței, Dumitra, Budacu de Jos, Dumitrița (cu o rată a navetismului între 30-40% din forța de muncă totală), Șieu-Odorhei, Lechința, Matei, Șintereag, Josenii Bârgăului, Șieu, Prundu Bârgăului (între 20-30% din populația ocupată).

¹ <https://www.oecd.org/cfe/regionaldevelopment/Definition-of-Functional-Urban-Areas-for-the-OECD-metropolitan-database.pdf>

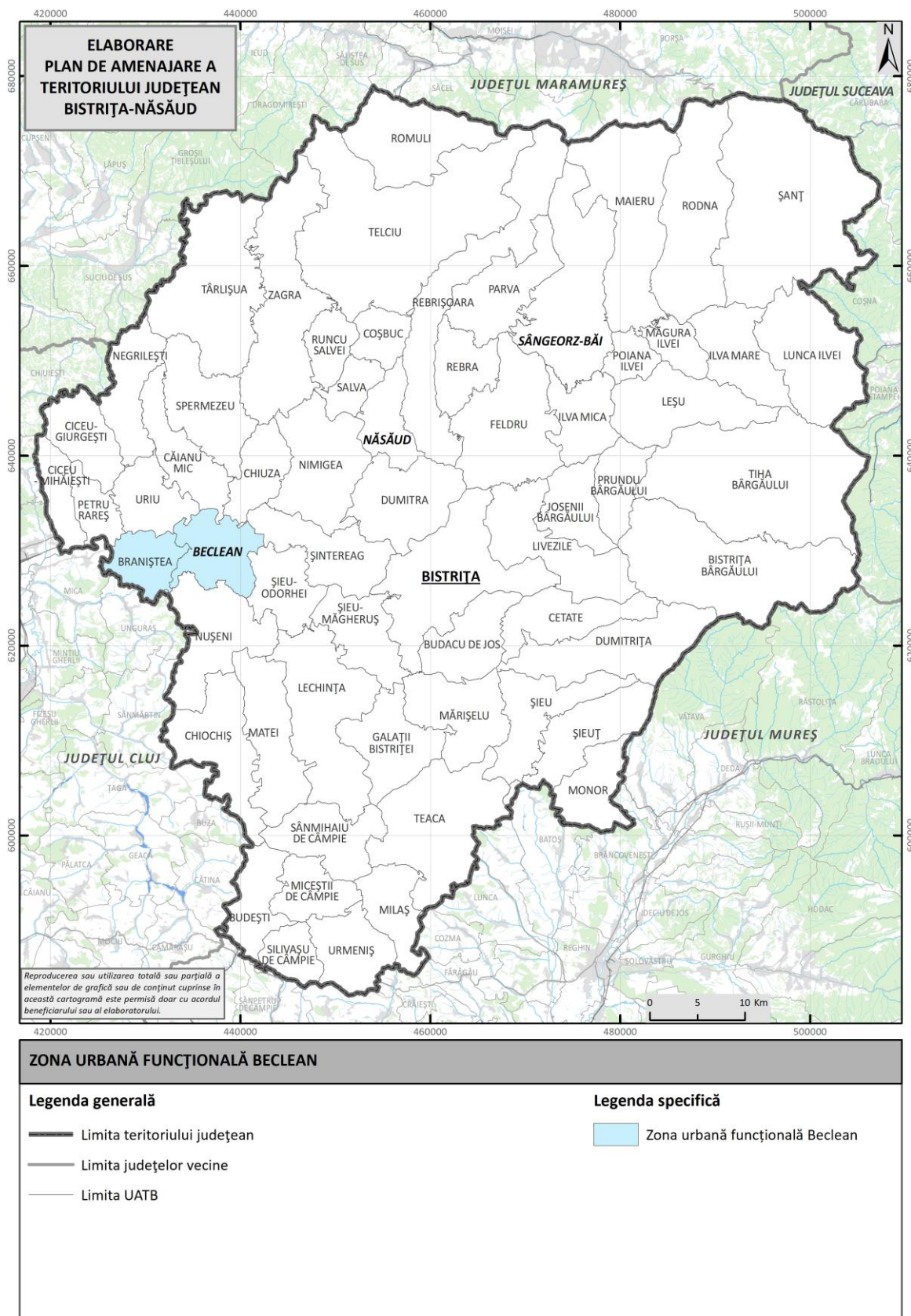
Fig. 2.22 ZONA URBANĂ FUNCȚIONALĂ A MUNICIPIULUI BISTRIȚA

Sursă: Planșă proprie pe baza rezultatelor finale ale RPL 2011.

Zona urbană funcțională a orașului Beclean cuprinde comuna Braniștea, cu o rată a navetismului de aproape 20%.

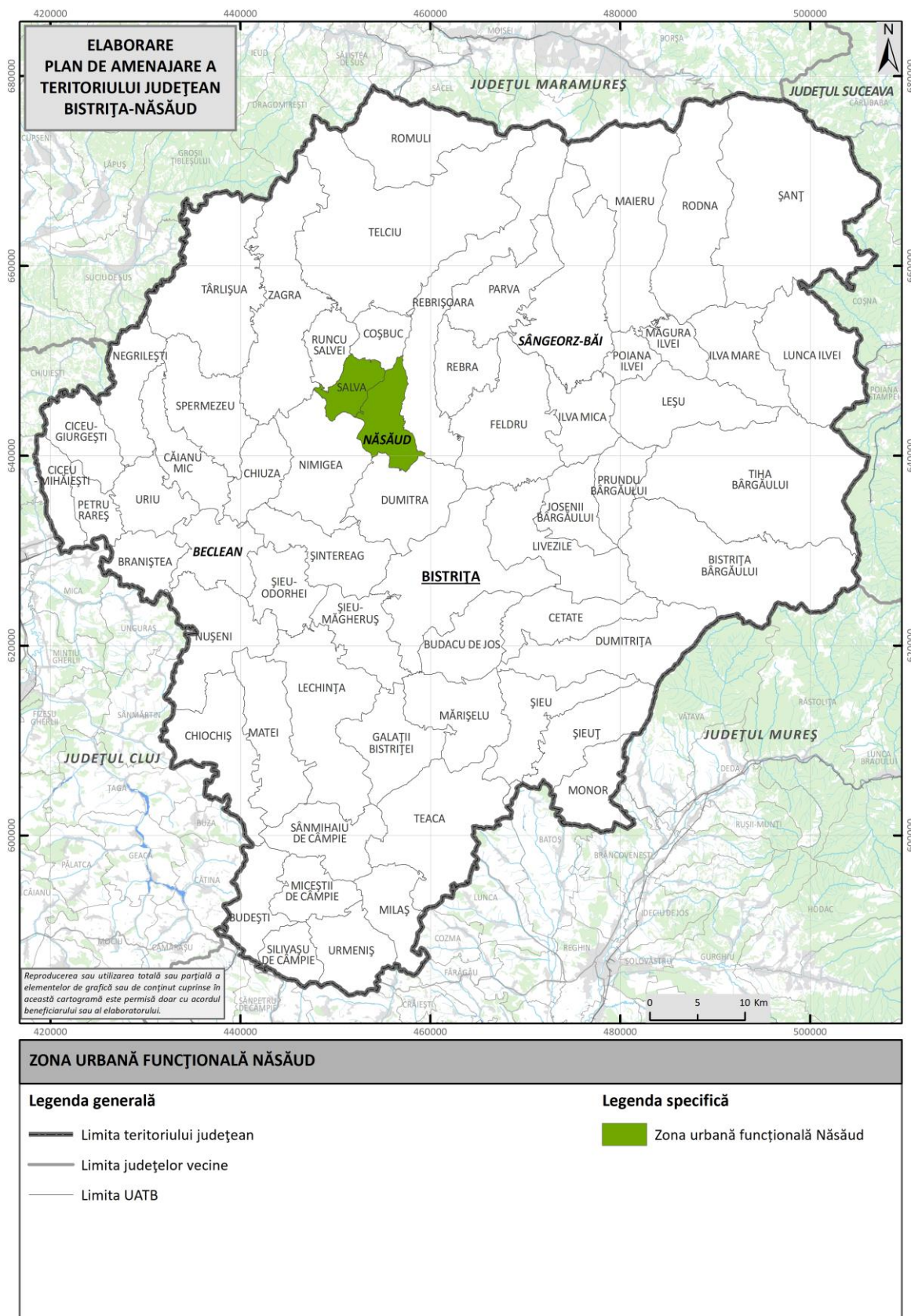
Fig. 2.23 ZONA URBANĂ FUNCȚIONALĂ A ORAȘULUI BECLEAN

Sursă: Planșă proprie pe baza rezultatelor finale ale RPL 2011.

În cazul orașului Năsăud, în zona urbană funcțională intră doar comuna Salva, cu o rată a navetismului de 19%.

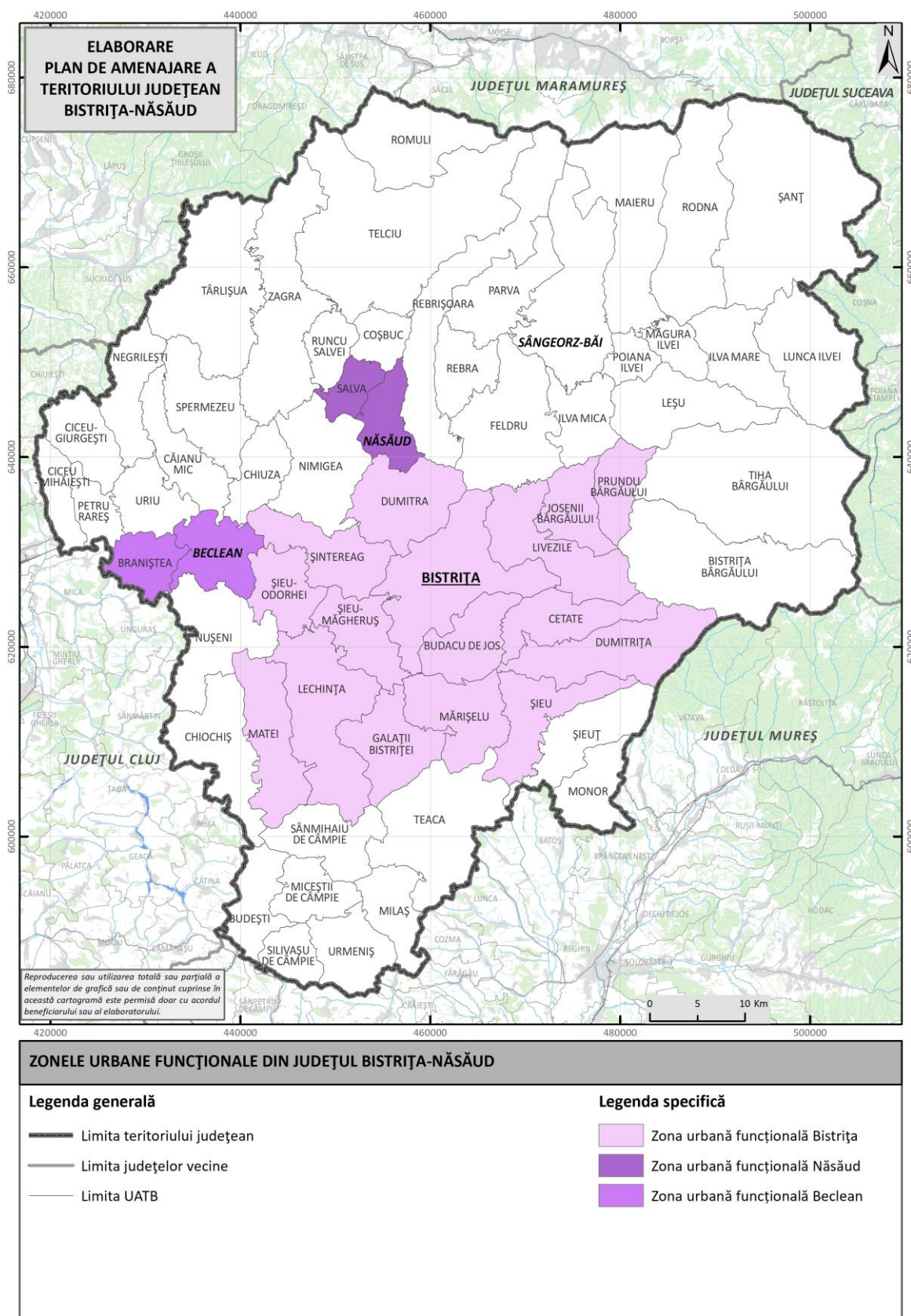
Fig. 2.24 ZONA URBANĂ FUNCȚIONALĂ A ORAȘULUI NĂSĂUD

Sursă: Planșă proprie pe baza rezultatelor finale ale RPL 2011.

În context teritorial județean, zonele urbane funcționale ale celor 3 orașe formează un spațiu continuu care polarizează activitatea economică și forța de muncă.

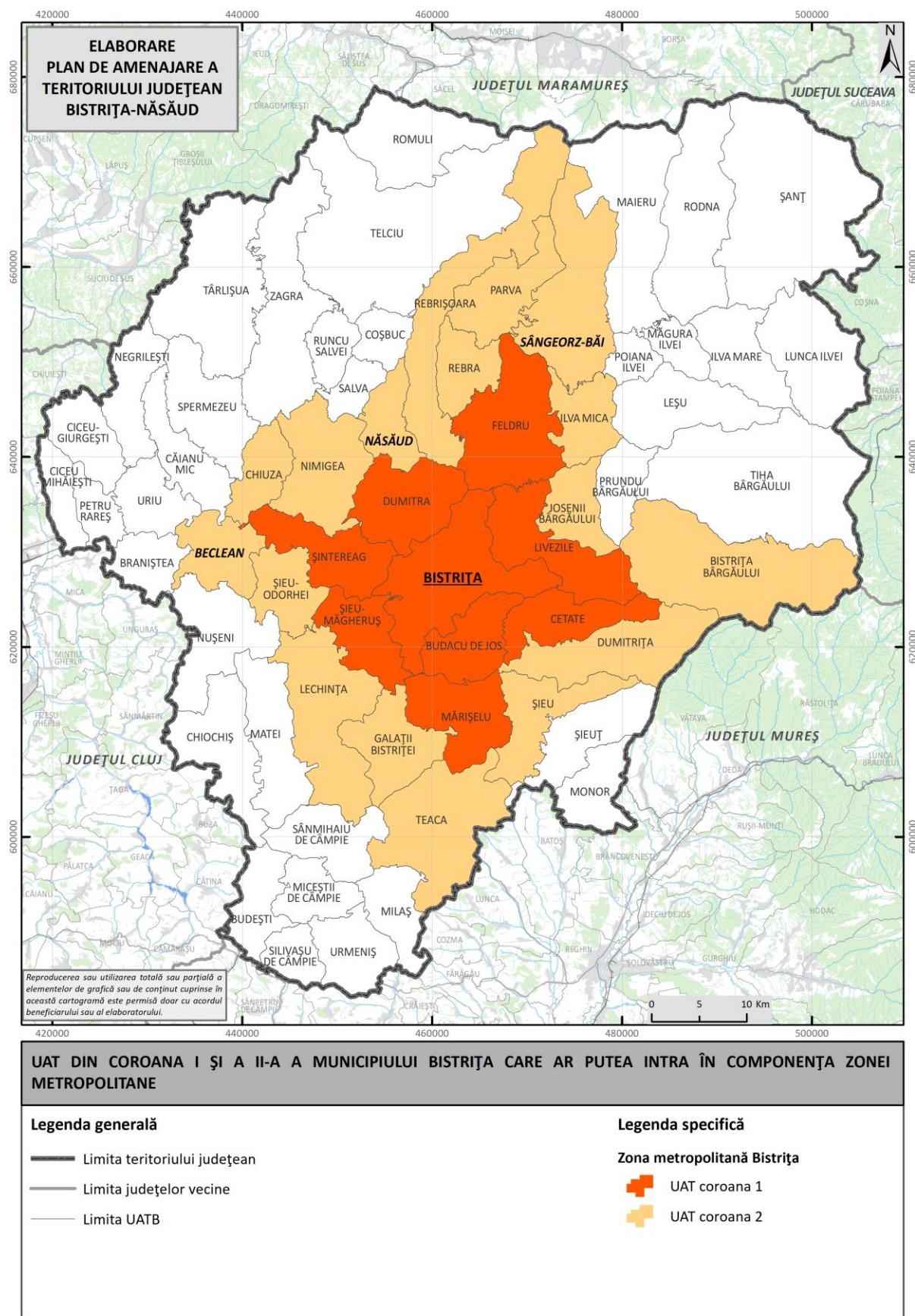
Fig. 2.25 ZONELE URBANE FUNCȚIONALE DIN JUDEȚUL BISTRIȚA-NĂȘĂUD

Sursă: Planșă proprie pe baza rezultatelor finale ale RPL 2011.

Guvernul României a aprobat Legea nr. 246/2022 privind zonele metropolitane care definesc teritoriul metropolitan ca fiind format din primele două coroane urbane din jurul municipiilor reședință de județ, respectiv din prima coroană urbană pentru restul municipiilor. În cazul municipiului Bistrița zona metropolitană rezultată prin această metodologie ar intra orașele Beclean, Năsăud, Sângeorz-Băi și comunele Bistrița Bârgăului, Budacu de Jos, Cetate, Chiuza, Dumitra, Dumitrița, Feldru, Galații Bistriței, Ilva Mică, Josenii Bârgăului, Lechința, Livezile, Mărișelu, Nimigea, Parva, Rebra, Rebrîșoara, Șieu, Șieu-Măgheruș, Șieu-Odorhei, Șintereag, Teaca.

Fig. 2.26 UAT DIN COROANA I ȘI II A MUNICIPIULUI BISTRIȚA CARE AR PUTEA INTRA ÎN COMPONENTA ZONEI METROPOLITANE

Sursă: Planșă proprie pe baza textului legii nr. 246/2022.

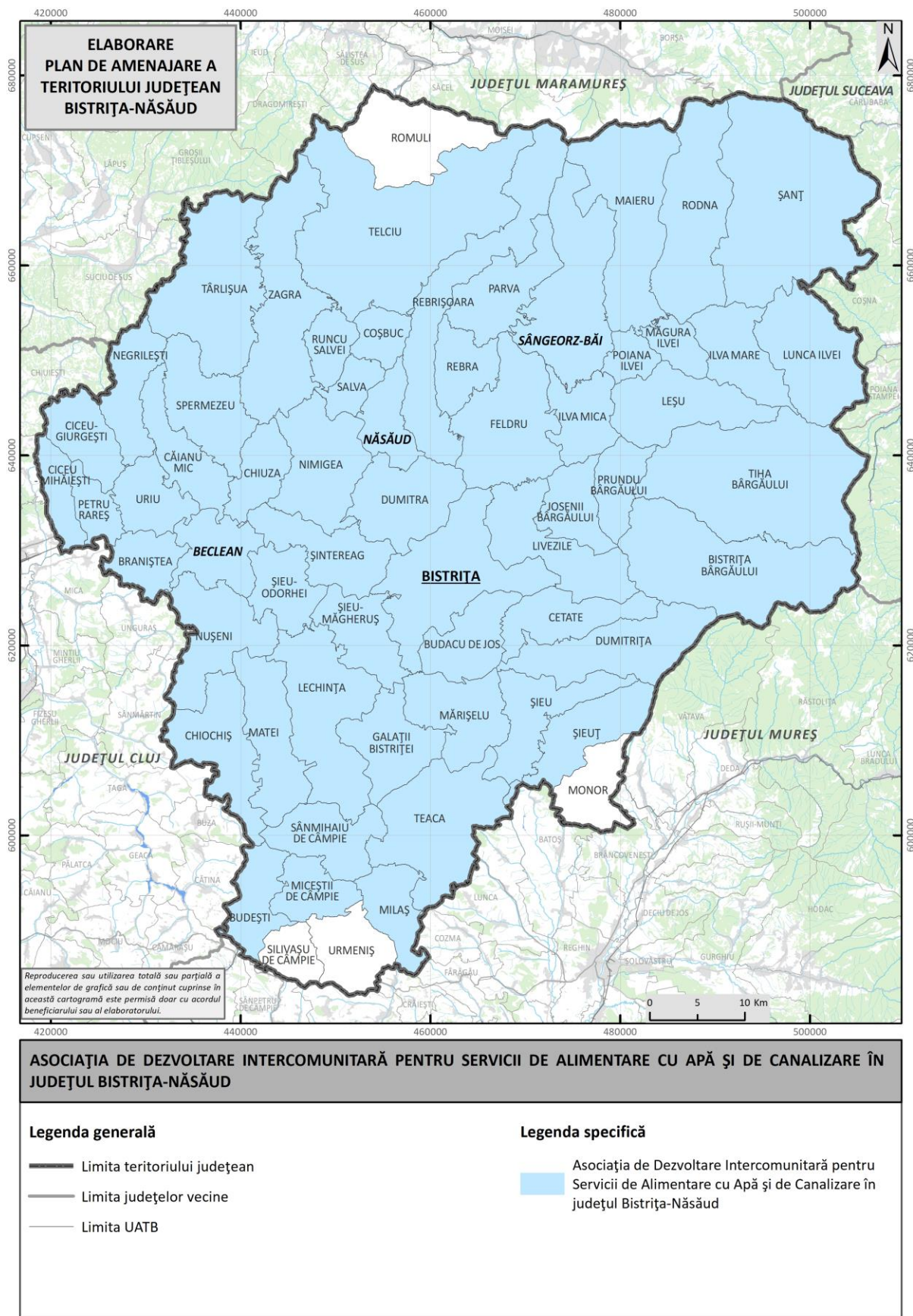
Trebuie totuși făcută mențiunea că intrarea în vigoare a acestei legi nu implică obligativitatea constituirii de zone metropolitane în jurul municipiilor. Acest demers rămâne unul opțional, voluntar. Totuși, legea aduce un element de noutate, în vederea stimulării înființării și funcționării structurilor asociative din jurul zonelor metropolitane, respectiv cota de 5% din impozitul pe venit colectat de la contribuabilii care își au domiciliul pe raza zonei metropolitane și care ar trebui virat de Ministerul Finanțelor, prin direcțiile generale regionale ale finanțelor publice județene, respectiv a Direcției Generale Regionale a Finanțelor Publice a Municipiului București, către zona metropolitană constituită. Aceste sume vor putea fi folosite exclusiv pentru realizarea unor investiții la nivelul municipiului în jurul căruia a fost constituită zona metropolitană (în procent de maximum 70%), respectiv la nivelul UAT din coroana 1 și 2 (minimum 30%). Cu toate acestea, prevederea legală respectivă nu a fost însă pusă în aplicare în perioada 2023-2025.

2.2.4. Asociațiile de dezvoltare intercomunitară

La nivelul județului Bistrița-Năsăud sunt constituite următoarele asociații de dezvoltare intercomunitară:

- Asociația de Dezvoltare Intercomunitară pentru Servicii de Alimentare cu Apă și de Canalizare în județul Bistrița-Năsăud – înființată în anul 2007, numără în prezent 59 de membri. Asociația a fost constituită în scopul reglementării, înființării, organizării, finanțării, exploatării, monitorizării și gestionării în comun a serviciului de alimentare cu apă și de canalizare pe raza de competență a UAT-urilor membre. Ca urmare a acestei asocieri, operatorul regional Aquabis a realizat investiții de peste 250 mil. Euro din POS Mediu, POIM și PDD. Cel mai recent proiect major vizează investiții în 15 sisteme de alimentare cu apă și 13 aglomerări de apă uzată.

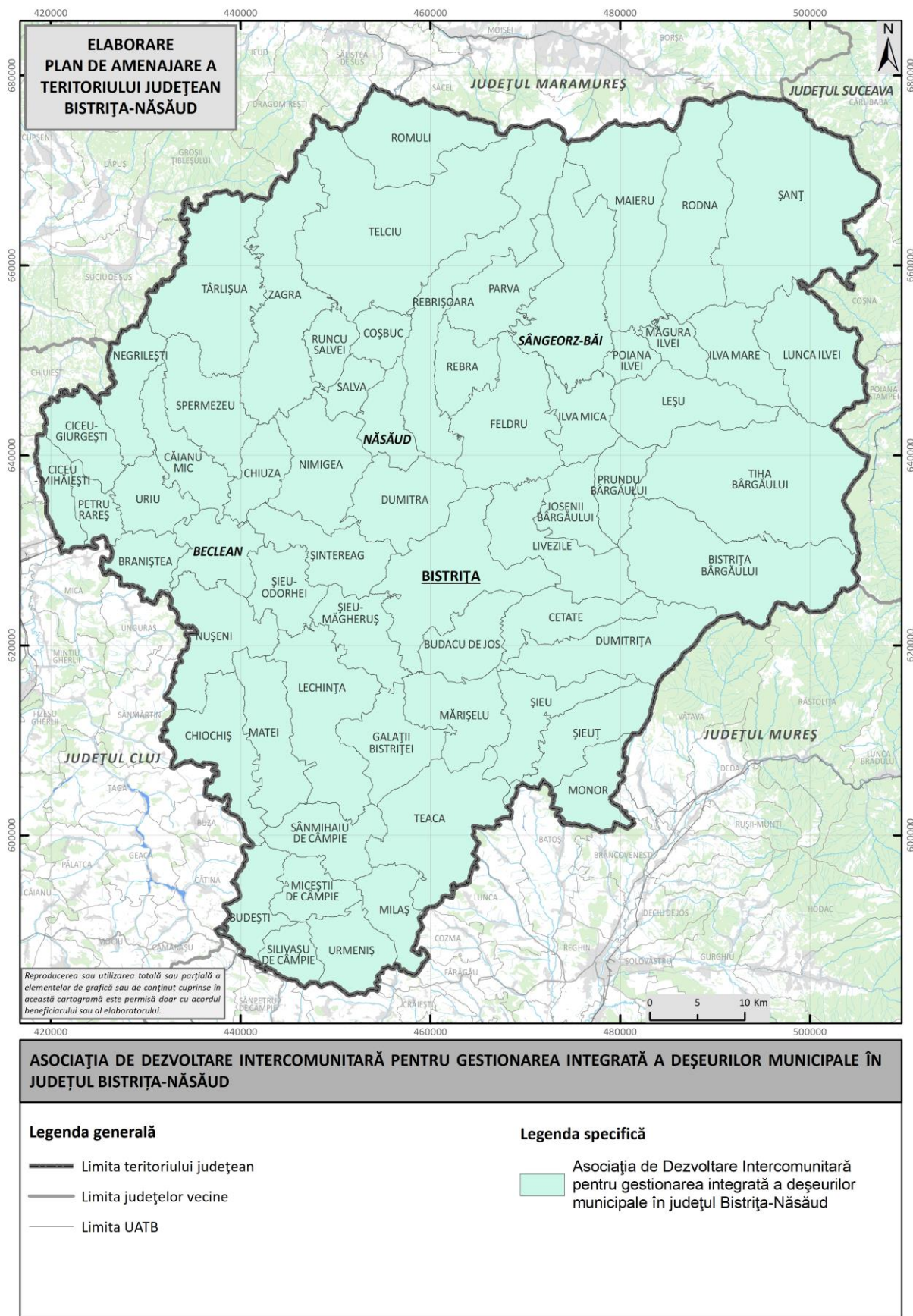
Fig. 2.27 UAT COMPONENTE ALE ADI PENTRU SERVICII DE ALIMENTARE CU APĂ ȘI CANALIZARE ÎN JUDEȚUL BISTRIȚA-NĂȘĂUD

Sursă: Planșă proprie pe baza datelor puse la dispoziție de ADI.

- Asociația de Dezvoltare Intercomunitară pentru Gestionarea Integrată a Deșeurilor Municipale în Județul Bistrița-Năsăud – s-a constituit în anul 2008 și are 63 de membri, mai exact 62 de membri și Consiliul Județean Bistrița-Năsăud. Scopul constituirii asociației este înființarea, organizarea, reglementarea, exploatarea, monitorizarea și gestionarea în comun a serviciului de colectare, transport, tratare și depozitare a deșeurilor municipale. În urma acestei asocieri, CJ Bistrița-Năsăud a implementat proiectul „Sistem integrat de management al deșeurilor solide în județul Bistrița-Năsăud. Acest proiect include un Depozit ecologic pentru deșeuri municipale amplasat în localitatea Tărbuiuș, comuna Dumitra, un Centru de Management Integrat al Deșeurilor cu stație de sortare și stație de compostare situat pe același amplasament, 5 stații de transfer (Bistrița, Beclean, Sângeorz Băi, Năsăud și Galații Bistriței) și 5 centre de colectare a deșeurilor voluminoase, a DEEE-urilor și a deșeurilor periculoase (2 în Bistrița, 1 Beclean, 1 Sângeorz Băi, 1 Năsăud).

Fig. 2.28 UAT COMPONENTE ALE ADI PENTRU GESTIONAREA INTEGRATĂ A DEȘEURILOR MUNICIPALE ÎN JUDEȚUL BISTRIȚA-NĂȘĂUD

Sursă: Planșă proprie pe baza datelor puse la dispoziție de ADI.

- *Asociația de Dezvoltare Intercomunitară "Turism în Bistrița-Năsăud"* – a fost înființată în anul 2014 și are ca scop dezvoltarea și promovarea patrimoniului turistic al județului.

2.2.5. Grupurile de Acțiune Locală

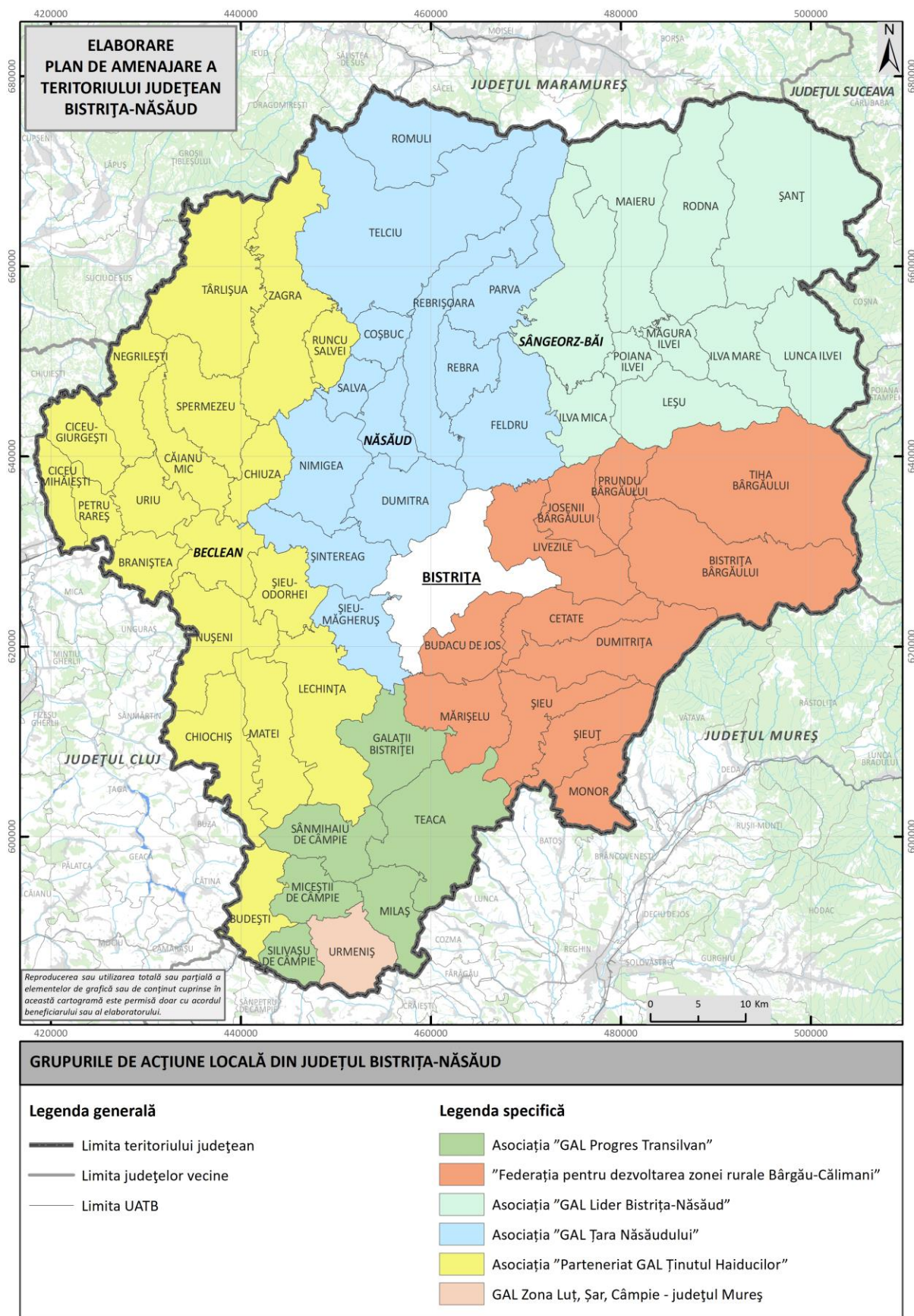
Grupurile de Acțiune Locală (GAL) se constituie în zonele rurale și în orașele cu mai puțin de 20.000 de locuitori și reunesc reprezentanți ai intereselor socio-economice locale din sectoarele public și privat, fără ca vreun grup de interese să dețină controlul asupra procesului decizional. Scopul lor este de a sprijini comunitățile membre prin acțiuni adaptate direct nevoilor locale, concretizate într-o strategie de dezvoltare locală. Aceste parteneriate au beneficiat de finanțare prin PNDR în două perioade de programare și vor continua să primească sprijin și în etapa următoare.

Grupurile de Acțiune Locală ce cuprind unități administrativ teritoriale din județul Bistrița-Năsăud sunt:

- Asociația "GAL Progres Transilvan": cuprinde UAT-urile Galații Bistriței, Miceștii de Câmpie, Milaș, Sânmihaiu de Câmpie, Silivașu de Câmpie, Teaca;
- "Federația pentru dezvoltarea zonei rurale Bârgău-Călimani": cuprinde UAT-urile Bistrița Bârgăului, Budacu de Jos, Cetate, Dumitrița, Josenii Bârgăului, Livezile, Mărișelu, Monor, Prundu Bârgăului, Șieu, Șieuț, Tiha Bârgăului;
- Asociația "GAL Lider Bistrița-Năsăud": cuprinde UAT-urile Ilva Mare, Ilva Mică, Poiana Ilvei, Măgura Ilvei, Leșu, Lunca Ilvei, Rodna, Maieru, Șanț, Sângeorz-Băi;
- Asociația "GAL Țara Năsăudului": cuprinde UAT-urile Coșbuc, Dumitra, Feldru, Nimigea, Parva, Rebra, Rebrîșoara, Romuli, Salva, Șieu-Măgheruș, Șintereag, Telciu, Năsăud;
- Asociația "Parteneriat GAL Ținutul Haiducilor": cuprinde UAT-urile Braniștea, Budești, Căianu Mic, Chiochiș, Chiuza, Ciceu-Giurgești, Ciceu-Mihăiești, Lechința, Matei, Negrilești, Nușeni, Petru Rareș, Runcu Salvei, Spermezeu, Șieu-Odorhei, Târlîșua, Uriu, Zagra, Beclean.

În plus, comuna Urmeniș face parte din Asociația "GAL Zona Luț, Șar, Câmpie" cu sediul în județul Mureș.

Fig. 2.29 COMPONENTA GRUPURILOR DE ACȚIUNE LOCALĂ DIN JUDEȚUL BISTRIȚA-NĂȘĂUD

Sursă: Planșă proprie pe baza datelor puse la dispoziție de MADR.

3. EVIDENȚIEREA DISFUNȚIONALITĂȚILOR ȘI PRIORITĂȚI DE INTERVENȚIE

3.1 Disfuncționalități

Analiza critică a stadiului actual de dezvoltare al județului Bistrița-Năsăud din perspectiva zonificării funcționale și cooperării teritoriale evidențiază următoarele disfuncționalități:

- Fondul funciar limitat alocat culturii plantelor, în contextul în care județul ocupă locul 32/41 la nivel național din perspectiva extensiei terenurilor arabile. Subdezvoltarea viticulturii, care practică pe o suprafață mai mare de 100 ha doar în comuna Lechința.
- Fragmentarea proprietății agricole și, implicit, potențialul limitat de comasare a parcelelor de teren arabil, în condițiile în care doar 8 UAT-uri din județ au peste 3000 de hectare de teren arabil.
- Calitatea precară a suprafețelor agricole din județ concretizată în faptul că 56% din totalul terenurilor sunt încadrate în clasele IV și V de fertilitate. În plus, 130.000 ha au deficit de humus, 90.000 ha au deficit de fosfor, 90.000 ha sunt soluri acide cu potențial productiv diminuat, 20.000 ha sunt afectate de eroziune, iar 14.000 ha de alunecări de teren. Per ansamblu, 33 de UAT-uri sunt amplasate în zone montane defavorizate, iar alte 9 sunt în zone defavorizate de condiții naturale specifice.
- Modul de utilizare al terenurilor s-a modificat în ultimii 30 ani, în principal prin scăderea suprafeței ocupate cu păduri (-11000 ha), terenuri arabile (-4000 ha) și livezi (-4000 ha).
- Creșterea accentuată (cu peste 2000 ha, respectiv 70%) a intravilanului celor patru centre urbane din județ, în pofida unei ușoare scăderi a populației stabile a acestora. Această scădere a densității în vatra localităților a venit cu lipsa unor reglementări și dotări adecvate a noilor zone de expansiune
- Deși a început de mai mulți ani, procesul de înregistrare a imobilelor în sistemul de cadastru e într-o fază incipientă în majoritatea UAT-urilor din județ, acesta fiind finalizat în doar 7 UAT (circa 10% din suprafața administrativă a județului)
- La nivelul județului există suprafețe extinse de terenuri contaminate și potențial contaminate (13 situri), respectiv de terenuri neproductive (în 6 UAT-uri acestea măsoară peste 750 ha). De asemenea, în județ există 33 de halde de steril și 3 iazuri de decantare care au fost doar parțial ecologizate.

- 18 UAT-uri din județ intră în categoria zonelor rurale îndepărtate de centre urbane polarizatoare, cu profil preponderent agro-silvic, care sunt cele mai expuse riscului de excluziune de la o calitate ridicată a vieții.
- Orașele mici nu îndeplinesc o serie de criterii minimale impuse de legislația în vigoare pentru rangul lor, iar 9 comune nu îndeplinesc pragul minimal de populație.
- Județul se suprapune teritorial peste aria de polarizare a polului de creștere Cluj-Napoca, rezultatul fiind cei peste 12.000 de bistrițeni care s-au mutat acolo de-a lungul timpului.
- Orașele mici din județ au o capacitate redusă de polarizare (de ex. în zona urbană funcțională a orașului Sângeorz-Băi nu există nicio comună, iar în cazul orașelor Năsăud și Beclean există o singură localitate rurală). Deși zona urbană funcțională a municipiului Bistrița este una extinsă, la nivelul acesteia nu a fost încă constituită o zonă metropolitană.

3.2 Priorități de intervenție

Plecând de la disfuncționalitățile prezentate mai sus, pot fi conturate următoarele priorități de intervenție în domeniul zonificării teritoriului și a cooperării teritoriale:

- Întărirea capacității administrative, operaționale și financiare a structurilor asociative ale UAT-urilor, în special a asociațiilor de dezvoltare intercomunitară și a grupurilor de acțiune locală, pentru a sprijini cooperarea și dezvoltarea teritorială integrată.
- Înființarea și operaționalizarea zonei metropolitane a municipiului Bistrița, cu accent pe domenii strategice precum mobilitatea, dezvoltarea economică și turistică sau planificarea spațială.
- Consolidarea capacității de polarizare a orașelor mici din județ și întărirea legăturii acestora cu zonele rurale adiacente pe care le deserveșc.
- Accelerarea implementării Programului Național de Cadastru și Carte Funciară la nivel județean, ca fundament esențial pentru o planificare echilibrată și predictibilă a dezvoltării.
- Trecerea de la expansiunea urbană necontrolată la o planificare coerentă bazată pe conceptul de oraș compact, în care extinderea intravilanului este corelată cu dinamica populației rezidente și cu nevoile reale de dezvoltare.
- Conservarea rezervelor de teren agricol, în special a celor situate în proximitatea centrelor urbane și a coridoarelor de transport, concomitent cu creșterea calității terenurilor prin lucrări de îmbunătățiri funciare care să reducă efectele eroziunii, alunecărilor de teren sau excesului de umiditate.

- Ecologizarea și valorificarea siturilor contaminate sau potențial contaminate, prin soluții precum împădurirea ori amenajarea de parcuri pentru producerea energiei regenerabile.
- Creșterea suprafețelor împădurite în zonele deficitare, înființarea de perdele forestiere de protecție și conservarea fondului forestier existent, inclusiv a pădurilor aflate în proprietate privată.
- Conservarea biodiversității și limitarea fragmentării habitatelor naturale, în special în cadrul siturilor Natura 2000, cu o atenție deosebită asupra marilor proiecte de infrastructură.

4. PROPUNERI DE ELIMINARE / DIMINUARE A DISFUNȚIONALITĂȚILOR

În vederea eliminării / diminuării disfuncționalităților identificate la nivelul județului, se propun următoarele măsuri potențiale:

DISFUNȚIONALITĂȚI IDENTIFICATE	PROPUNERI DE ELIMINARE / DIMINUARE A DISFUNȚIONALITĂȚILOR
Creșterea continuă a intravilanelor și apariția unor zone de extindere insuficient reglementate și echipate	• Elaborarea / actualizarea planurilor urbanistice generale care să promoveze densificarea vetrelor existente și reconversia funcțională a unor suprafețe degradate / abandonate / subutilizate în detrimentul extinderii intravilanelor • Elaborarea de planuri urbanistice zonale pentru reglementarea / urbanizarea / echiparea zonelor nou-construite • Realizarea de investiții pentru echiparea zonelor de extindere, în baza planurilor urbanistice elaborate
Disponibilitatea limitată și fertilitatea redusă a suprafețelor agricole	• Limitarea fenomenului de scoatere din circuitul agricol a terenurilor, cu precădere a celor arabile • Elaborarea și implementarea amenajamentelor pastorale ale UAT-urilor pentru conservarea resurselor de pășune • Refacerea plantațiilor din bazinele pomicole și viticole ale județului • Executarea și reabilitarea lucrărilor de îmbunătățiri funciare (desecări, amenajări de combatere a eroziunii solurilor)

DISFUNȚIONALITĂȚI IDENTIFICATE	PROPUNERI DE ELIMINARE / DIMINUARE A DISFUNȚIONALITĂȚILOR
	• Executarea de lucrări de stabilizare a suprafețelor agricole afectate de alunecări de teren • Comasarea parcelelor individuale de teren în exploatații mai mari care să aibă resursele necesare pentru a implementa măsuri de creștere a productivității agricole
Presiunea antropică ridicată asupra habitatelor naturale și resimțirea efectelor schimbărilor climatice asupra acestora	• Actualizarea și implementarea planurilor de management pentru siturile Natura 2000 din județ • Instituirea regimului strict de protecție pentru pădurile virgine și cvasi-virgine • Amenajarea de coridoare ecologice pentru proiectele majore de infrastructură care tranzitează și fragmentează habitate naturale • Reconstrucția ecologică a habitatelor afectate de factori antropici și de efectele schimbărilor climatice
Distribuția teritorială inegală și administrarea deficitară a fondului silvic	• Actualizarea și implementarea amenajamentelor silvice • Asigurarea pazei și a serviciilor silvice pentru întregul fond forestier, inclusive cel privat • Realizarea de împăduriri a terenurilor degradate și neproductive

DISFUNȚIONALITĂȚI IDENTIFICATE	PROPUNERI DE ELIMINARE / DIMINUARE A DISFUNȚIONALITĂȚILOR
	• Amenajarea de perdele forestiere de protecție a localităților, cursurilor de apă, căilor de comunicații etc.
Existența în județ a unor situri contaminate și potențial contaminate care au fost remediate doar parțial	• Inventarierea, investigarea și remedierea siturilor (potențial) contaminate • Continuarea și finalizarea lucrărilor de ecologizare a fostelor perimetre miniere din județ • Reconversia funcțională a unor situri contaminate în parcuri de producere a energiei din surse regenerabile
Insuficienta cooperare teritorială rural-urban și lipsa unei zone metropolitane în jurul municipiului reședință de județ	• Înființarea, în baza legislației în vigoare, a zonei metropolitane a municipiului Bistrița. Dezvoltarea unor servicii publice care să încurajeze cooperarea metropolitan (de ex. transportul public) • Consolidarea capacității de polarizare a orașelor mici din județ prin cooperarea cu zonele rurale adiacente (de ex. servicii de transport public, salubritate, medicale, sociale etc.) • Elaborarea unui plan de amenajare a teritoriului zonal metropolitan al municipiului Bistrița
Lipsa informații necesare pentru o planificare teritorială riguroasă	• Finalizarea lucrărilor cadastrale aflate în curs de elaborare la nivelul UAT-urilor • Elaborarea hărților de risc natural pentru cutremure și alunecări de teren

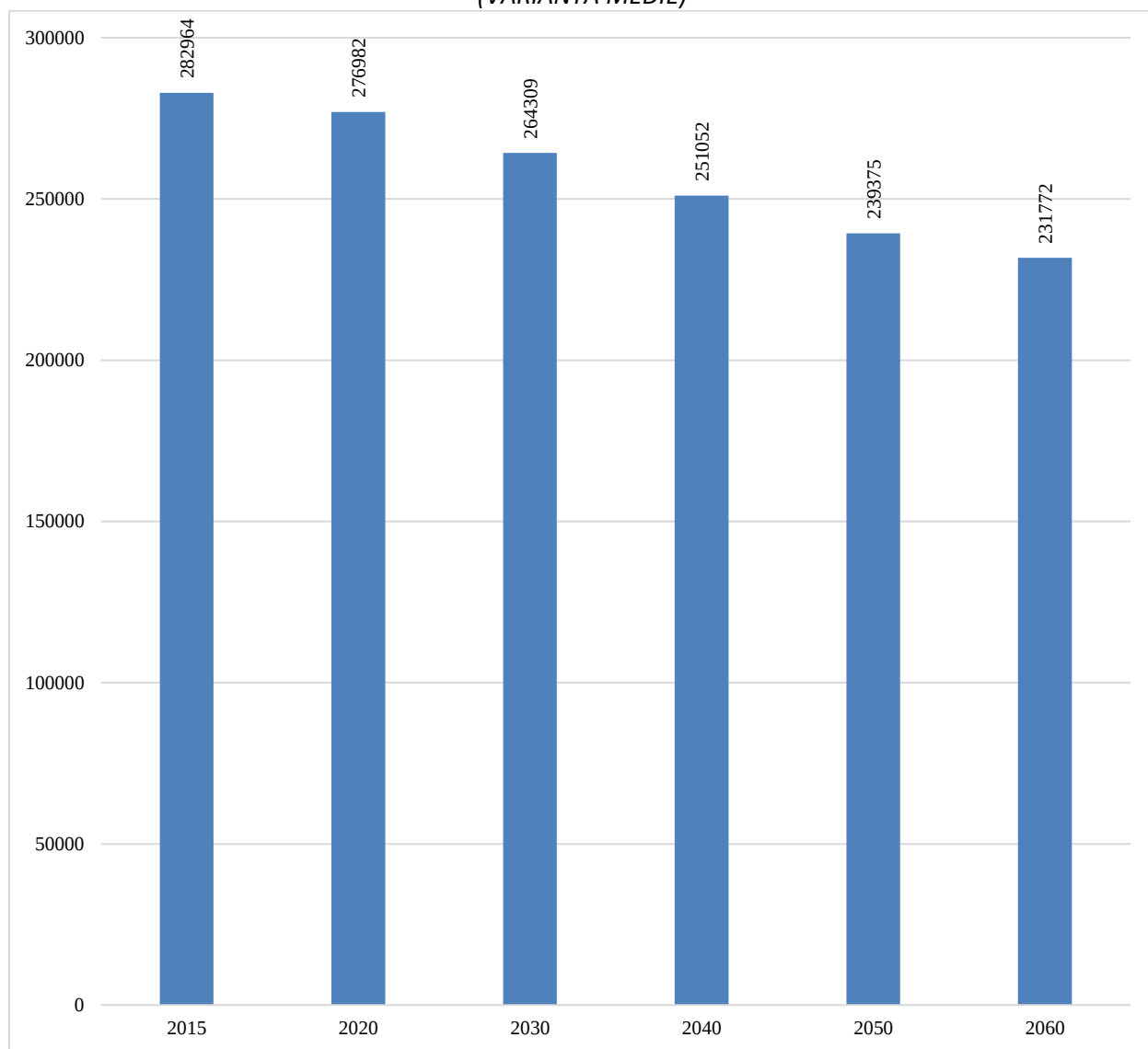
DISFUNCȚIONALITĂȚI IDENTIFICATE	PROPUNERI DE ELIMINARE / DIMINUARE A DISFUNCȚIONALITĂȚILOR
	• Actualizarea și completarea studiilor pedologice și agrochimice la nivelul tuturor UAT-urilor • Dezvoltarea unor bănci de date urbane la nivel primăriilor din județ

5. PROGNOZE, SCENARII SAU ALTERNATIVE DE DEZVOLTARE

5.1 Prognoze

Studiul INS denumit "Proiectarea populației României în profil teritorial, la orizontul anului 2060" anticipează o scădere a populației rezidente a județului Bistrița-Năsăud de circa 18% în anul 2060 comparativ cu 2015. Pentru anul 2020 a fost prognozată o populație de 276900 de locuitori, mai mică decât cea consemnată la recensământul din 2021 (296000 de locuitori). În ipoteza în care prognoza se adevărește, densitatea populației va scădea de la 53 de locuitori/kmp la doar 43 de locuitori/kmp. Prin urmare, presiunea umană asupra teritoriului județean ar cunoaște o scădere considerabilă.

Fig. 5.1 EVOLUȚIA PROGNOZATĂ A POPULAȚIEI JUDEȚULUI BISTRIȚA-NĂSĂUD, ÎN PERIOADA 2015-2060 (VARIANTA MEDIE)

Sursă: INS. Proiectarea populației României în profil teritorial, la orizontul anului 2060.

INS face, în același studiu, și o proiecție legată de structura pe vârste a populației. Astfel, dintre-un total de 231800 de locuitori prognozați pentru anul 2060, doar 17,5% vor avea sub 14 ani, 59,3% vor avea între 15 și 64 de ani, iar 23,2% vor avea peste 65 de ani (față de 15,9% în 2015).

În baza acestor prognoze ale INS, dar și a altor dinamici care au deja loc în județ, putem anticipa următoarele tendințe la nivelul teritoriului analizat:

- Depopularea treptată a unor localități rurale, cu precădere a celor aflate la distanțe mari de centrele urbane polarizatoare, cum este cazul sudului județului. Astfel, va crește numărul de comune care nu mai îndeplinesc criteriul minimal din lege cu privire la numărul de locuitori și, implicit, nevoia unor comasări. De asemenea, acest lucru va însemna dificultăți tot mai mari pentru asigurarea unei mase critice de populație pentru diferite funcțiuni publice și private din mediul rural (grădiniță, școală, cabinet de medicină de familie, cămin cultural etc.).
- Scăderea presiunii imobiliare, cu precădere în orașele mici și în mediul rural, pe fondul creșterii continue a numărului de locuințe și a scăderii populației rezidente. Prin urmare, este de așteptat ca un număr mare de locuințe să rămână neocupate. Acest lucru poate atenua presiunea pentru extinderea vetrelor localităților.
- Scăderea consumului de resurse primare, precum alimente, apă, energie, precum și a cantității de deșeuri generate, ceea ce va conduce la o reducere a presiunii asupra ecosistemelor naturale. Tendința va fi încurajată și de dezvoltarea continuă a preocupărilor pentru economia circulară și responsabilitatea față de mediul înconjurător
- Îmbătrânirea accentuată a populației care va conduce la o creștere a importanței infrastructurii și serviciilor sanitare și sociale, concentrate în mediul urban al județului. Acest lucru implică o regândire a legăturilor urban-rural.
- Scăderea cu peste 50.000 de persoane a populației în vârstă de muncă, care va conduce la reducerea resurselor de muncă din sectoarele cu valoare adăugată redusă, precum agricultura, industria sau construcțiile, nevoia de recrutare a forței de muncă din străinătate și intensificarea mobilității teritoriale a forței de muncă (navetismul). Aceste tendințe induc nevoia unor modernizări și automatizări rapide în sectorul agricol și industrial, concomitant cu dezvoltarea soluțiilor prietenoase cu mediul pentru transportul forței de muncă pe distanțe mai lungi, cum este cazul transportului în comun metropolitan.
- Continuarea tendinței de concentrare a populației în municipiul reședință de județ și în comunele din jurul acestuia, concomitant cu migrarea unui număr important de tineri către

poli de creștere precum Cluj-Napoca, ceea ce va accentua fenomenul de brain-drain. O soluție pentru contractarea migrației în afara județului este dezvoltarea unei zone metropolitane bine consolidate în jurul Bistriței, care să acționeze ca un pol de echilibru.

- Fenomenele asociate schimbărilor climatice încep să se resimtă tot mai puternic la nivel județean și vor influența semnificativ aspecte legate de calitatea terenurilor agricole și productivitatea culturilor, asigurarea necesarului de apă, modului de realizare și de utilizare a construcțiilor rezidențiale etc.

5.2 Scenarii / alternative de dezvoltare

Pornind de la tendințele, prognozele și prioritățile identificate mai sus, propunem următoarele 3 scenarii de dezvoltare:

Scenariul "Dezvoltare Zero" ("Do Nothing")	În scenariul de bază se vor duce la îndeplinire o serie de măsuri deja inițiate la nivel județean. Dintre acestea putem enumera: actualizarea PUG-urilor, inclusiv transpunerea acestora în GIS, finalizarea lucrărilor de cadastru de la nivelul UAT-urilor, elaborarea amenajamentelor silvice și pastorale, actualizarea planurilor de management pentru siturile NATURA 2000, elaborarea unor studii pedologice și agrochimice etc. Totuși, aceste măsuri vor acționa mai degrabă la nivel de planificare și reglementare, etape ale căror rezultate se vor vedea în teren pe termen lung.
Scenariu de Referință ("Do Minimum")	Scenariul "Do Minimum" implică întreprinderea unor pași intermediari pentru o mai bună gestiune a dezvoltării teritoriale. Astfel, pe lângă pașii deja menționați la scenariul de bază, în acest scenariu se vor elabora hărți de risc pentru riscuri naturale, un plan de amenajare a teritoriului zonal metropolitan pentru Bistrița, PUZ-uri (masterplanuri) pentru zonele de extindere insuficient reglementate și se vor dezvolta bănci de date urbane pentru UAT-urile din județ.
Scenariu de Dezvoltare ("Do Something")	În Scenariul "Do Something" se vor implementa toate măsurile "soft" din scenariile anterioare, la care se vor adăuga și o serie de măsuri "hard", precum executarea de lucrări de îmbunătățiri funciare, realizarea de împăduriri și perdele forestiere,

	implementarea unor sisteme de transport metropolitan, realizarea de coridoare ecologice și de lucrări de reconstrucție ecologică a habitatelor afectate, echiparea zonelor nou-construite, refacerea plantațiilor viti-pomicole, stabilizarea zonelor afectate de alunecări de teren, reabilitarea și reconversia unor situri abandonate în parcuri de energie regenerabilă etc. Toate acestea vor conduce la o utilizare mai sustenabilă a resurselor de teren din județ.
--	--

Scenariul propus spre implementare este cel de-al treilea, mai exact Scenariul "Do Something".

SURSE BIBLIOGRAFICE

- Institutul Național de Statistică. Baza de date TEMPO Online
- Institutul Național de Statistică. Recensământul General Agricol 2010
- Institutul Național de Statistică. Recensământul General Agricol 2020
- Institutul Național de Statistică. Recensământul General al Populației și Locuințelor 2011
- Institutul Național de Statistică. Recensământul Populației și Locuințelor 2021
- Agenția pentru Protecția Mediului Bistrița-Năsăud. Raportul anual privind starea mediului în județul Bistrița-Năsăud în anul 2023
- Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică: <https://www.oecd.org/cfe/regionaldevelopment/Definition-of-Functional-Urban-Areas-for-the-OECD-metropolitan-database.pdf>
- Copernicus Land Monitoring Service. Corine Land Cover 2018: <https://land.copernicus.eu/en/products/corine-land-cover/clc2018>
- Agenția pentru Plăți și Intervenție în Agricultură: http://www.apia.org.ro/files/pages_files/Lista_unităților_administrativ-teritoriale_din_PNDR._Anexa_4A_-_Zone_defavorizate.pdf
- Agenția Națională de Cadastru și Publicitate Imobiliară: <https://www.ancpi.ro/pnccf/stadiu-lucrarilor.html>
- Legea nr. 350/2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismul, cu modificările și completările ulterioare: <https://lege5.ro/Gratuit/gmztknju/urbanismul-lege-350-2001?dp=gezdqnbvgmyto>
- Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației. Atlasul Teritorial al României: <https://www.mdlpa.ro/userfiles/atlas/index.html>
- Legea nr. 246/2022 privind zonele metropolitane, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative: <https://lege5.ro/gratuit/gezdgmbsha2tk/legea-nr-246-2022-privind-zonele-metropolitane-precum-si-pentru-modificarea-si-completarea-unor-acte-normative>
- Ministerul Agriculturii – Agenția pentru Finanțarea Investițiilor Rurale: https://www.madr.ro/docs/dezvoltare-rurala/Axa_LEADER/2014-2020/2023/Lista-cu-Grupurile-de-Actiune-Locala-selectate-de-MADR-si-datele-de-contact-ale-acestora-actualizata-la-data-de-14.12.2023.pdf

- Institutul Național de Statistică. Proiectarea populației României în profil teritorial, la orizontul anului 2060.